

**Euroopan tietosuojaneuvoston ja
Euroopan tietosuojavaltuutetun
yhteinen lausunto 2/2022
ehdotuksesta Euroopan
parlamentin ja neuvoston
asetukseksi datan
oikeudenmukaista saatavuutta
ja käyttöä koskevista
yhdenmukaisista säännöistä
(datasäädös)**

Annettu 4. toukokuuta 2022

Tiivistelmä

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu pyrkivät tällä yhteisellä lausunnolla kiinnittämään huomiota useisiin datasäädösehdoista koskeviin yleisiin huolenaiheisiin ja kehottavat lainsäätäjiä ryhtymään päättäväisiin toimiin.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että ehdotusta on määrä soveltaa laajaan valikoimaan tuotteita ja palveluja, muun muassa verkkoon liitettyihin tuotteisiin (esineiden internet), lääkinnällisiin laitteisiin ja terveydenhoitolaitteisiin sekä virtuaaliavustajiin. Tietyissä tuotteissa ja palveluissa voidaan jopa käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä, kuten terveyttä koskevia tietoja tai biometrisiä tietoja. Koska ehdotuksessa ei suljeta yksiselitteisesti tiettyjä datatyyppejä pois sen soveltamisalasta, siinä säädettyjen sääntöjen mukaan olisi mahdollista jakaa ja käyttää yksityishenkilöistä erittäin arkaluonteisia tietoja paljastavaa dataa.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuvat myönteisesti toimenpiteisiin, joilla on pyritty varmistamaan, että ehdotus ei vaikuta nykyiseen tietosuojakehykseen. Niiden mielestä kuitenkin tarvitaan lisätakeita, jotta yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevien perusoikeuksien suojelua ei heikennetä käytännössä. Lisätakeet ovat ensinnäkin erityisen tarpeellisia, koska ehdotuksen mukaiset datan saatavuutta, käyttöä ja yhteiskäyttöä koskevat oikeudet todennäköisesti koskisivat muitakin tahoja kuin rekisteröityjä, muun muassa yrityksiä, sen mukaan, millä oikeudellisella nimikkeellä laitetta käytetään. Toiseksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat erittäin huolissaan ehdotuksen säännöksistä, jotka koskevat veloitetta asettaa dataa julkisen sektorin elinten tai unionin toimielinten, virastojen tai elinten saataville ”poikkeuksellisen tarpeen” tapauksessa. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat myös huolissaan siitä, että ehdotuksella perustettava valvontamekanismi voi tehdä valvonnasta hajanaista ja epäyhtenäistä.

1. Datan saatavuutta, käyttöä ja yhteiskäyttöä koskevat oikeudet

Jotta voidaan rajoittaa riskiä siitä, että ehdotusta tulkittaisiin tai pantaisiin täytäntöön tavalla, joka voisi vaikuttaa voimassa olevan tietosuojalainsäädännön soveltamiseen tai heikentää sitä, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat lainsäätäjiä täsmentämään yksiselitteisesti, että ristiriitatilanteessa tietosuojalainsäädäntö on ensisijainen ehdotuksen säännöksiin nähden, kun on kyse henkilötietojen käsittelystä.

Jotta voidaan edistää tietojen minimointia, tuotteet olisi suunniteltava niin, että rekisteröidyille tarjotaan mahdollisuus käyttää laitteita anonymisti tai mahdollisimman vähän yksityisyyttä loukkaavalla tavalla, riippumatta laitteen oikeudellisesta nimikkeestä. Datan haltijoiden olisi myös rajoitettava mahdollisimman paljon laitteesta lähtevän datan määrää (esim. anonymisoimalla datan).

Johdanto-osan 31 kappaleessa mainitaan lisäksi, että yhtenä ehdotuksen tavoitteena on parantaa oikeutta tietojen siirtämiseen järjestelmästä toiseen. Kun on kyse henkilötiedoista, kyseisen oikeuden parantaminen edellyttäisi rekisteröityjen vaikutusmahdollisuuksien tehokasta lisäämistä, jotta he voisivat valvoa henkilötietojaan paremmin. Koska ’käyttäjän’ määritelmä sisältää oikeushenkilöt, on niin, että jos yritys käyttää tätä oikeutta, valmistajan / datan haltijan kaupallisen veloitteen on antaa yrityksille pääsy dataan ja sallia sen hyödyntäminen, sen sijaan, että kyse olisi yksittäisten henkilöiden ”oikeudesta” päästä henkilötietoihinsa ja siirtää niitä. Itse asiassa ehdotuksessa omaksutun ’käyttäjän’ käsitteen mukaan yksittäisten henkilöiden oikeus siirtää tietoja järjestelmästä toiseen paraneekin vain satunnaisesti sen mukaan, millä oikeudellisella nimikkeellä he käyttävät tuotetta tai siihen liittyvää palvelua (omistus, vuokraus tai leasing), eikä sen mukaan, mikä on heidän suhteensa tietoihin, jotka koskevat heidän yksityistä tuotteen tai palvelun käyttöään.

Jotta siis voidaan tehokkaasti lisätä henkilöiden vaikutusmahdollisuuksia omien henkilötietojensa suhteen, käyttäjän määritelmä ehdotuksen 2 artiklan 5 kohdassa ja koko tekstissä on yhdenmukaistettava ja sitä on täsmennettävä seuraavasti: a) käyttäjien määritelmään lisätään ”ja rekisteröidyt” ja b) erotetaan selkeästi toisistaan tilanteet, joissa käyttäjä on rekisteröity ja joissa käyttäjä ei ole rekisteröity.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat lisäksi täsmentämään, että jos käyttäjä ei ole rekisteröity, kaikki tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käytön tuloksena tuotetut henkilötiedot saa asettaa käyttäjän saataville vain erityisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artiklan mukaisesti ja tarvittaessa sillä edellytyksellä, että sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan vaatimukset täyttyvät. Samat näkökohdat pätevät siihen, kun dataa asetetaan kolmansien osapuolten saataville yrityskäyttäjän pyynnöstä.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu korostavat sen varmistamista, että kun henkilötiedot ovat muiden käyttäjien kuin rekisteröityjen sekä kolmansien osapuolten ja datan haltijoiden saatavilla ja nämä käyttävät ja jakavat henkilötietoja, sen on tapahduttava täysin yleisen tietosuoja-asetuksen, EU:n tietosuoja-asetuksen ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin kaikkien säännösten mukaisesti. Tämä koskee muun muassa ilmoittamista rekisteröidyille siitä, että heidän henkilötietonsa ovat rekisterinpitäjien saatavilla, sekä sitä, että rekisterinpitäjät helpottavat rekisteröidyn oikeuksien käyttöä. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat myös, että on tärkeää varmistaa, että kaikessa henkilötietojen lisäkäsitelyssä noudatetaan erityisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohtaa sekä etenkin automaattista päätöksentekoa, myös profilointia, koskevan mahdollisuuden osalta yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa säädettyjä velvoitteita.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat myös, että ehdotukseen sisällytetään selkeät rajat tai rajoitukset sellaisten henkilötietojen käytölle, jotka saadaan, kun tuotetta tai palvelua käyttää mikä tahansa muu taho kuin rekisteröity. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa kyseessä olevien tietojen perusteella voidaan todennäköisesti tehdä tarkkoja päätelmiä rekisteröityjen yksityiselämästä tai ne aiheuttaisivat muutoin suuria riskejä kyseessä olevien henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat erityisesti ottamaan käyttöön selkeät rajat sellaisten henkilötietojen käytölle, jotka saadaan tuotteen tai siihen liittyvien palvelujen käyttämisestä suoramarkkinointiin tai mainontaan, työntekijöiden seurantaan, luottopisteytykseen tai sairausvakuutusta koskevan kelpoisuuden määrittämiseen tai vakuutusmaksujen laskemiseen tai muuttamiseen. Tämä kehoitus ei rajoita muita rajoituksia, jotka voivat olla tarpeen esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, erityisesti alaikäisten, suojelemiseksi tai tiettyjen henkilötietoryhmien erityisen arkaluonteisuuden vuoksi (esim. lääkinnällisen laitteen käyttöä koskevat tiedot tai biometriset tiedot) ja unionin tietosuojalainsäädännön tarjoamien suojatoimien vuoksi.

2. Velvoite antaa tiedot saataville ”poikkeuksellisen tarpeen” tapauksessa

Ehdotuksen V luvun osalta Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat erittäin huolissaan sen velvoitteen lainmukaisuudesta, tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta, jonka mukaan dataa on asetettava julkisen sektorin elinten tai unionin toimielinten, virastojen tai elinten saataville ”poikkeuksellisen tarpeen” tapauksessa.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat, että kaikkien henkilötietoja koskevien oikeuksien rajoittamisen on perustuttava oikeusperustaan, joka on asianmukaisesti saatavilla ja jonka seuraukset ovat ennakoitavia. Se on myös pitänyt muotoilla riittävän selkeästi, jotta jokainen pystyy ymmärtämään sen soveltamisalan. Tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaan oikeusperustassa on myös määritettävä

toimivaltaisten viranomaisten valtuuksien käytön laajuus ja tapa, ja siihen on liitettävä riittävät takeet henkilöiden suojelemiseksi mielivaltaiselta puuttumiselta.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että saatavuuden oikeuttavia olosuhteita ei ole täsmennetty tarkasti, ja katsovat, että lainsäätäjän on määritettävä paljon tiukemmin hätätilaa tai poikkeuksellista tarvetta koskevat oletukset. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat lisäksi, että tietyt julkisen sektorin elimet ja unionin toimielimet, virastot ja elimet olisi sellaisenaan suljettava V luvun soveltamisalan ulkopuolelle. Niiden pitäisi myös voida velvoittaa datan haltijat asettamaan tiedot saataville vain alakohtaisessa lainsäädännössä säädettyjen valtuuksien mukaisesti.

3. Täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonta

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tuovat esiin toiminnallisten vaikeuksien riskin, joka voi aiheutua siitä, että nimitään useampi kuin yksi toimivaltainen viranomainen vastaamaan ehdotuksen soveltamisesta ja sen täytäntöönpanon valvonnasta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat erittäin huolissaan siitä, että tällainen hallintorakenne aiheuttaa monimutkaisuutta ja hämmennystä sekä organisaatioille että rekisteröidyille, hajauttaa sääntelymalleja unionissa ja vaikuttaa siten seurannan ja valvonnan yhdenmukaisuuteen.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuvat myönteisesti tietosuojavaltaviranomaisten nimeämiseen toimivaltaisiksi viranomaisiksi, jotka ovat vastuussa ehdotuksen soveltamisen valvonnasta silloin, kun kyse on henkilötietojen suojasta. Se on tärkeää, jotta voidaan välttää epäjohtamukaisuudet ja mahdolliset ristiriidat ehdotuksen ja tietosuojalakien säännösten välillä sekä säilyttää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 16 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeussopimuksen 8 artiklassa vahvistettu perusoikeus henkilötietojen suojaan.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu pyytävät lainsäätäjiä myös nimeämään kansalliset tietosuojavaltaviranomaiset tämän ehdotuksen mukaisiksi koordinoinnista vastaaviksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi. Tietosuojavaltaviranomaisilla on erityisesti sekä oikeudellista että teknistä kokemusta tietojenkäsittelyn vaatimustenmukaisuuden valvonnasta. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto katsovat lisäksi, että tietosuojaviranomaisilla olisi oltava hallitseva rooli ehdotuksen hallintorakenteessa, koska yleistä tietosuoja-asetusta sovelletaan, kun tietojoukossa olevat henkilötiedot ja muu data kuin henkilötiedot liittyvät erottamattomasti toisiinsa,

Kun otetaan huomioon Euroopan tietosuojavaltuutetun valvontatehtävä Euroopan unionin toimielinten, elinten ja virastojen tietosuojaviranomaisena ja se, että jotkin Euroopan unionin toimielimet, elimet ja virastot voivat myös toimia tässä ehdotuksessa tarkoitettuna käyttäjänä tai datan haltijana, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat sisällyttämään viittauksen Euroopan tietosuojavaltuutettuun koko ehdotuksen valvonnasta vastaavana toimivaltaisena viranomaisena, siltä osin kuin se koskee unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia.

Sisällys

1	Taustaa.....	6
2	Lausunnon soveltamisala.....	7
3	Arviointi.....	7
3.1	Yleiset huomautukset	7
3.2	Ehdotuksen vuorovaikutus EU:n tietosuojalakien kanssa	9
3.3	Ehdotuksen vuorovaikutus digimarkkinasäädöksen ja datahallintosäädöksen kanssa	11
3.4	Yleiset säännökset (ehdotuksen I luku)	13
3.4.1	1 artikla: Kohde ja soveltamisala	13
3.4.2	2 artikla: Määritelmät.....	13
3.5	Yritysten ja kuluttajien välinen sekä yritysten välinen datan yhteiskäyttö (ehdotuksen II luku)	14
3.6	Datan saataville asettamiseen lakisääteisesti velvoitettujen datan haltijoiden velvoitteet ja datan saatavuutta ja käyttöä yritysten välillä koskevat ehdot (ehdotuksen III ja IV luku)	19
3.7	Datan saatavuus ja käyttö julkisen sektorin elimissä ja unionin toimielimissä, virastoissa ja elimissä (V luku).....	22
3.8	Muuta dataa kuin henkilötietoja koskevat suojatoimet kansainvälisissä yhteyksissä (ehdotuksen VII luku).....	27
3.9	Täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonta (ehdotuksen IX luku).....	28

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu, jotka

ottavat huomioon yksilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta 23 päivänä lokakuuta 2018 annetun asetuksen 2018/1725 42 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon ETA-sopimuksen sekä erityisesti sen liitteen XI ja pöytäkirjan 37, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 6 päivänä heinäkuuta 2018 annetulla ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 154/2018,

ANTAVAT SEURAAVAN YHTEISEN LAUSUNNON:

1 TAUSTAA

1. Ehdotus datasäädökseksi, jäljempänä 'ehdotus', pannaan täytäntöön Euroopan datastrategiasta annetun tiedonannon, jäljempänä 'datastrategia'¹, mukaan.
2. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että komission mukaan *"[k]ansalaiset luottavat datavetoisiin innovaatioihin ja ottavat ne käyttöönsä vain, jos he voivat luottaa siihen, että kaikkeen henkilötietojen yhteiskäyttöön EU:ssa sovelletaan asianmukaisesti EU:n tiukkoja tietosuojasääntöjä"*².
3. Kuten ehdotuksen perusteluissa todetaan, se *"on datastrategian kulmakivi ja toinen strategiassa ilmoitettu merkittävä aloite. Sillä edistetään erityisesti monialaisen hallintokehyksen luomista datan saatavuutta ja käyttöä varten säätämällä datatalouden toimijoiden välisiin suhteisiin vaikuttavista asioista, jotta voidaan tarjota kannustimia datan horisontaaliseen yhteiskäyttöön eri alojen välisesti."* Ehdotuksen erityistavoitteita ovat seuraavat:
 - *"Helpotetaan datan saatavuutta ja käyttöä kuluttajien ja yritysten kannalta säilyttäen samalla kannustimet, joilla edistetään investointeja arvon tuottamiseen datan avulla."*
 - *Säädetään, että julkisen sektorin elimet ja unionin toimielimet, virastot tai elimet voivat käyttää yritysten hallussa olevaa dataa tietyissä tilanteissa, joissa datalle on poikkeuksellinen tarve."*
 - *Helpotetaan pilvipalvelujen ja reunapalvelujen vaihtamista."*
 - *Otetaan käyttöön suojatoimia, joilla estetään pilvipalvelujen tarjoajia siirtämästä dataa laittomasti ja ilmoittamatta siirrosta."*
 - *Säädetään yhteentoimivuusstandardien laatimisesta eri aloilla uudelleenkäytettävälle datalle."*³.

¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan datastrategiasta, 19.2.2020, COM/2020/66 final.

² Euroopan datastrategia, johdanto, sivu 1.

³ Perustelut, sivu 3.

2 LAUSUNNON SOVELTAMISALA

4. Komissio julkaisi 23. helmikuuta 2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä, jäljempänä 'datasäädös' tai 'ehdotus'.
5. Komissio pyysi 23. helmikuuta 2022 Euroopan tietosuojaneuvostolta ja Euroopan tietosuojavaltuutetulta ehdotuksesta yhteistä lausuntoa, jäljempänä 'lausunto', asetuksen (EU) 2018/1725 42 artiklan 2 kohdan perusteella.
6. **Ehdotus on erityisen tärkeä ihmisten henkilötietojen käsittelyä koskevien perusoikeuksien ja -vapauksien suojelulle. Lausunnon soveltamisala rajoittuu henkilötietoihin liittyviin ja niitä koskeviin ehdotuksen näkökohtiin, jotka ovat yksi ehdotuksen kulmakivistä.**
7. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuvat myönteisesti ehdotuksen johdanto-osan 7 kappaleeseen, jossa mainitaan yksiselitteisesti, että ehdotus täydentää tietosuojaa ja yksityisyyden suojaa koskevaa unionin lainsäädäntöä, erityisesti yleistä tietosuojasetusta ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviä, eikä rajoita niiden soveltamista.
8. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu korostavat, että **henkilötietojen suoja koskevan EU:n säännösten noudattaminen ja soveltaminen on varmistettava ja sitä on vaalittava. Kun ehdotuksen yhteydessä on kyse henkilötiedoista, on olennaisen tärkeää, että ehdotuksen artiklaosassa vältetään selkeästi kaikkea epä johdonmukaisuutta ja mahdollista ristiriitaa yleisen tietosuoja-asetuksen, sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tai EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa.** Tämä ei ole tarpeen ainoastaan oikeusvarmuuden vuoksi, vaan myös sen välttämiseksi, että ehdotus vaarantaa suoraan tai välillisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan. jäljempänä 'perusoikeuskirja', 7 ja 8 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 16 artiklassa vahvistetut yksityisyyttä ja henkilötietojen suoja koskevat perusoikeudet.
9. Koska ehdotus, kuten tässä lausunnossa myöhemmin selitetään, herättää useita huolia yksityisyyttä ja henkilötietojen suoja koskevien perusoikeuksien suojasta, **tämän lausunnon tarkoituksena ei ole esittää tyhjentävää luetteloa kaikista kysymyksistä eikä aina esittää vaihtoehtoisia ehdotuksen sanamuotoja.** Sen sijaan lausunnon pyritään puuttumaan yksityisyyden ja tietosuojan kannalta arveluttaviin ehdotuksen kohtiin.

3 ARVIOINTI

3.1 Yleiset huomautukset

10. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu arvostavat tavoitetta ottaa käyttöön datasta saatavien tietojen mahdollisuudet, jotta voidaan saada arvokasta tietämystä tärkeitä yhteisiä arvoja sekä terveyttä, tiedettä, tutkimusta ja ilmastotoimia varten. Ne myös korostavat, että tämä on jo mahdollista yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla henkilötietojen osalta.
11. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tunnustavat myös, että on tärkeää tehostaa oikeutta siirtää tietoja järjestelmästä toiseen, ja suhtautuvat myönteisesti sitä koskevaan

tavoitteeseen. Näin voidaan helpottaa innovointia ja edistää kilpailua sekä parantaa tuotteita tai niihin liittyviä palveluja käyttävien kuluttajien mahdollisuuksia valvoa asianmukaisesti, miten sitä dataa käytetään, joka tuotetaan heidän käyttäessään tuotetta tai siihen liittyvää palvelua⁴.

12. Ehdotuksen tavoitteena on vahvistaa yhdenmukaiset säännöt, jotka koskevat tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käytön tuloksena tuotetun datan asettamista mainitun tuotteen tai palvelun käyttäjän saataville ja datan asettamista datan haltijoilta datan vastaanottajien saataville⁵. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tiedostavat näin ollen, että ehdotuksen suunniteltu soveltamisala ei koske yksinomaisesti henkilötietoja, vaan sitä sovellettaisiin sekä henkilötietoihin että muuhun dataan kuin henkilötietoihin, jotka ovat tulosta ehdotuksessa tarkoitettua tuotteiden ja palvelujen käytöstä.
13. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat kuitenkin merkille, että tietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen koskevan oikeuden parantaminen koskisi myös **useita eri tuotteita ja palveluja, jotka voivat paljastaa erittäin arkaluonteisia tietoja** yksityishenkilöistä, myös lapsista ja muista haavoittuvassa asemassa olevista rekisteröityjen ryhmistä. Ehdotuksen kohteena on yksiselitteisesti data, jonka tuottavat esineiden internet ja kehojen internet, muun muassa ajoneuvot, kodin laitteet ja kuluttajatuotteet, lääkinnälliset ja terveydenhoitolaitteet⁶. Ehdotuksella käyttöön otettavia datan saatavuutta koskevia oikeuksia ja velvoitteita sovelletaan näiden verkkoon liitettyjen esineiden tuottamaan dataan. Näin ollen on mahdollista käsitellä rekisteröidyn mitä yksityisimmistä paikoista ja ympäristöistä saatavaa dataa sekä erittäin arkaluonteisia terveystietoja.
14. Ehdotuksessa ei eroteta toisistaan yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa määritettyjä henkilötietoja muusta datasta kuin henkilötiedoista, kun määritetään datan saatavuuden, käytön ja yhteiskäytön soveltamisalaa. Lisäksi **ehdotuksen mukaiset datan saatavuutta, käyttöä ja yhteiskäyttöä koskevat oikeudet koskisivat käytännössä todennäköisesti muitakin tahoja kuin rekisteröityä**, muun muassa yrityksiä, sen mukaan, millä oikeudellisella nimikkeellä tuotetta käytetään. Datayhteiskäyttöä koskevat oikeudet ja velvoitteet, jotka ehdotuksessa aiotaan asettaa, saavat siten aikaan **huomattavan riskin siitä, että henkilötietoja kerätään, jaetaan ja käytetään rekisteröidyn tietämättä**. Näin voi tapahtua etenkin, jos niitä ei täsmennetä tässä lausunnossa tehtyjen suositusten mukaisesti erityisesti silloin, kun muu käyttäjä kuin rekisteröity käyttää oikeutta tietojen siirtämiseen järjestelmästä toiseen. Esimerkkejä ongelmallisista käyttötapauksista ovat muun muassa laitteet, joilla seurataan sellaisten rekisteröityjen käyttämien tuotteiden tai toteuttamien palvelujen sijaintia, jotka eivät ole ehdotuksessa tarkoitettuja käyttäjiä.
15. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat huolissaan siitä, että ehdotuksen nykyisellä tekstillä edistettäisiin kattavasti henkilötietojen niin sanottua esineellistämistä, jolloin henkilötietoja pidettäisiin vain kaupan olevan hyödykkeenä. Tämä ei ainoastaan heikentäisi koko ihmisarvon käsitettä ja ihmiskeskeistä lähestymistapaa, jota EU haluaa vaalia datastrategiassaan, vaan vaarantaisi myös oikeuden yksityisyyteen ja tietosuojaan perusoikeutena⁷.
16. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu arvostavat ja pitävät myönteisinä toimenpiteitä, joilla on pyritty varmistamaan, että ehdotus ei vaikuta yleisessä tietosuoja-asetuksessa

⁴ Perustelut, s. 13.

⁵ Ehdotuksen 1 artiklan 1 kohta.

⁶ Ehdotuksen johdanto-osan 14 kappale.

⁷ Ks. tältä osin myös https://edpb.europa.eu/system/files/2021-05/edpb_statementondga_19052021_en_0.pdf s. 4.

ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivissä säädettyyn voimassa olevan tietosuojajärjestelmään. Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun mielestä **tarvitaan** kuitenkin **lisätakeita**, jotta yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevien perusoikeuksien suojelua ei heikennetä käytännössä.

17. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu antavat tämän lausunnon lopussa suosituksia siitä, miten asiaankuuluvista tietosuoja koskevista periaatteista, takeista ja velvoitteista saadaan ehdotuksessa tehokkaampia. Koska ehdotuksessa esitettyjen datan saatavuutta, käyttöä ja yhteiskäyttöä koskevien oikeuksien ja velvoitteiden soveltamisala on laaja, yleiset viittaukset yleiseen tietosuoja-asetukseen eivät riitä. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että tarvitaan lisätäsmennyksiä, erityisesti silloin, kun ehdotuksen teksti voi johtaa virheellisiin tulkintoihin, jos viittausta kokonaisvaltaisempaan tietosuojalainsäädäntöön (sekä yleiseen tietosuoja-asetukseen että sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin) ei ole nimenomaisesti korostettu. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että jos tällaisia täsmennyksiä ei ole, ehdotus voi alentaa rekisteröityjen suojan tasoa, mikä on vastoin komission julki lausumia tavoitteita.
18. Näitä suosituksia annetaan myös siksi, että ehdotuksessa esitetty datan haltijoiden, käyttäjien (jotka eivät ole rekisteröityjä) ja kolmansien osapuolten tai vastaanottajien datan saatavuutta, yhteiskäyttöä ja käyttöä koskevien oikeuksien ja velvoitteiden soveltamisala (jossa viitataan muuhun dataan kuin henkilötietoihin ja/tai henkilötietoihin) ei ole selkeä.
19. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat näin ollen, että koska tietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen koskevan oikeuden parantaminen koskisi myös useita eri tuotteita ja palveluja, jotka voivat paljastaa erittäin arkaluonteisia tietoja yksityishenkilöistä, ehdotuksessa pitäisi yksiselitteisesti ja selkeästi täsmentää, että datan haltijoiden, käyttäjien (jotka eivät ole rekisteröityjä) ja kolmansien osapuolten tai vastaanottajien tekemään henkilötietojen käsittelyyn on sovellettava kaikkia tietosuojalainsäädännössä säädettyjä ehtoja ja sääntöjä, jotta henkilötietojen suojan tasoa ei heikennettäisi⁸.

3.2 Ehdotuksen vuorovaikutus EU:n tietosuojalakien kanssa

20. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että ehdotuksen 1 artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että "[t]ässä asetuksessa säädettyjen oikeuksien ja velvoitteiden yhteydessä käsiteltäviin henkilötietoihin sovelletaan henkilötietojen suojaa, yksityisyyden suojaa ja viestinnän luottamuksellisuutta sekä päätelaitteiden eheyttä koskevaa unionin lainsäädäntöä" ja että ehdotus "ei vaikuta henkilötietojen suojaa koskevan unionin oikeuden eikä etenäkään asetuksen (EU) 2016/679 ja direktiivin 2002/58/EY sovellettavuuteen, mukaan lukien valvontaviranomaisten toimivalta". Samassa säännöksessä säädetään lisäksi, että "[t]ämän asetuksen säännöksillä täydennetään asetuksen (EU) 2016/679 20 artiklan mukaista oikeutta siirtää dataa järjestelmästä toiseen, siltä osin kuin on kyse tämän asetuksen II luvussa säädettyistä oikeuksista ja velvollisuuksista ja kun on kyse käyttäjistä, jotka ovat henkilötietojen osalta rekisteröityjä, joihin sovelletaan mainitun luvun mukaisia oikeuksia ja velvoitteita".

⁸ Ks. erityisesti lausunnon kohta 22 ja alaviite 8.

21. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu pitävät erittäin myönteisenä ehdotuksen 1 artiklan 3 kohdan tavoitetta varmistaa, että ehdotus ei vaikuta voimassa olevien tietosuojasääntöjen ja -periaatteiden soveltamiseen eikä heikennä niitä. Digipalvelupaketista ja datastrategiasta antamassaan lausunnossa⁹ Euroopan tietosuojaneuvosto kehotti komissiota varmistamaan oikeusvarmuuden ja johdonmukaisuuden voimassa olevan tietosuojakehyksen kanssa. Euroopan tietosuojaneuvosto kehotti komissiota erityisesti varmistamaan, että tietosuojasäännöt ja -periaatteet ovat aina etusijalla, kun käsitellään henkilötietoja.
22. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat tyytyväisinä merkille, että datahallintosäädöksen kompromissitekstissä, sekä sen johdanto-osan kappaleissa että artiklaosassa, todetaan yksiselitteisesti, että jos datahallintosäädöksen säännösten ja unionin lain mukaisesti henkilötietojen suojasta annetun unionin lain tai kansallisen lain säännösten välillä on ristiriita, tietosuojalainsäädäntö on etusijalla¹⁰.
23. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat vahvasti muuttamaan ehdotuksen 1 artiklan 3 kohtaa niin, että se on yhdenmukainen datahallintosäädöksen sanamuodon kanssa, jotta ehdotuksen, datahallintosäädöksen ja voimassa olevan henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön välistä johdonmukaisuutta voidaan parantaa. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että 1 artiklan 3 kohtaan ja johdanto-osan 30 kappaleeseen olisi sisällytettävä viittaus EU:n tietosuoja-asetukseen eli asetukseen (EU) 2018/1725¹¹.
24. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että tämä yksiselitteinen ilmaus on tarpeen niiden tahojen kannalta, jotka voivat hyötyä tuotteiden tai niihin liittyvän palvelun käytön tuloksena tuotetun datan saatavuutta, käyttöä tai yhteiskäyttöä koskevasta oikeudesta. Ehdotuksessa osoitetaan nämä oikeudet 'käyttäjälle', jolla tarkoitetaan *"oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, joka omistaa, vuokraa tai liisaa tuotteen tai vastaanottaa palveluja"*¹². Johdanto-osan 18 kappaleessa täsmennetään, että käyttäjä voi olla *yritys tai kuluttaja*, joka on ostanut, vuokrannut tai liisannut tuotteen. Näin ollen datan saatavuutta, käyttöä ja yhteiskäyttöä koskeva oikeus koskisi käytännössä todennäköisesti muitakin tahoja kuin rekisteröityä, muun muassa yrityksiä, sen mukaan, millä oikeudellisella nimikkeellä tuotetta käytetään¹³.
25. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tiedostavat, että myös muilla tahoilla kuin rekisteröidyllä voi olla perusteltu syy saada tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käytön tuloksena tuotettua dataa. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kuitenkin katsovat, että on myös olemassa huomattava riski siitä, että tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käytön

⁹ Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto digipalvelupaketista ja datastrategiasta, 18.11.2021.

¹⁰ Eurooppalaista datahallintoa koskevaksi asetukseksi (datahallintosäädös) annetun ehdotuksen 1 artiklan 2 a kohta ja johdanto-osan 3 a kappale – tarkistusta edellyttävä teksti, joulukuu 2021, saatavilla osoitteessa <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/11/30/promoting-data-sharing-presidency-reaches-deal-with-parliament-on-data-governance-act/>

¹¹ Vaikka ehdotuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa todetaan, että asetusta sovelletaan *"julkisen sektorin elimiin ja unionin toimielimiin, virastoihin tai elimiin, jotka pyytävät datan haltijoita asettamaan dataa saataville, jos dataan on poikkeuksellinen tarve yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi, sekä datan haltijoihin, jotka toimittavat kyseistä dataa vastauksena tällaiseen pyyntöön"* (eli unionin toimielimet tekevät pyyntöjä V luvun mukaisesti), se ei sulje unionin toimielimiä pois "käyttäjän" määritelmäneikä "vastaanottajan" määritelmän ulkopuolelle. Joka tapauksessa kaikki unionin toimielimiltä peräisin olevien pyyntöjen olisi oltava myös EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisia (V luvussa esitetyjen vaatimusten lisäksi).

¹² Asetuksen 2 artiklan 5 kohdassa viitataan palveluihin, mutta se olisi oikaistava viittaamaan palveluun yksikössä.

¹³ Ks. myös ehdotuksen johdanto-osan 18 kappale.

tuloksena tuotetun datan saatavuutta, yhteiskäyttöä tai käyttöä koskevia oikeuksia voitaisiin käyttää epäasianmukaiseen puuttumiseen rekisteröityjen oikeuksiin ja vapauksiin. Esimerkiksi työnantaja, joka on hankkinut virtuaalisia ääniavustajia ja antanut ne työntekijöidensä saataville, voisi käyttää saatavuutta koskevaa oikeutta päästäkseen työntekijöiden hakuhistoriaan.

26. Jotta voidaan rajoittaa riskiä siitä, että ehdotusta tulkittaisiin tai pantaisiin täytäntöön tavalla, joka voisi vaikuttaa voimassa olevan tietosuojalainsäädännön soveltamiseen tai heikentää sitä, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat lainsäätäjää vahvistamaan 1 artiklan 3 kohdan sanamuotoa niin, että siinä täsmennetään yksiselitteisesti, että ristiriitatilanteessa ehdotuksen kanssa tietosuojalainsäädäntö **”on ensisijainen”** siltä osin kuin on kyse henkilötietojen käsittelystä.
27. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat myös, että ehdotuksen 3, 4, 5, 6 ja 8 artiklassa **erotetaan selkeästi** rekisteröityjen oikeus saada ja käyttää heidän oman tuotteiden ja niihin liittyvien palvelujen käyttönsä tuloksena tuotettua dataa mahdollisista muiden toimijoiden oikeuksista ja velvoitteista. **Muiden käyttäjien kuin rekisteröidyn pitäisi voida** saada ja jakaa henkilötietoja vain, jos kyseinen henkilötietojen käsittely on sallittua kaikkien sovellettavien tietosuojaperiaatteiden ja -sääntöjen nojalla¹⁴.
28. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu esimerkiksi pitäisivät hyvänä, jos johdanto-osan kappaleessa todettaisiin, että yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti sopimuksen täyttäminen voi olla henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste vain, jos rekisteröity on sopimuksen osapuoli tai jos rekisteröidyn pyynnöstä toteutetaan toimenpiteitä ennen sopimuksen tekemistä. Tässä johdanto-osan kappaleessa pitäisi myös mainita, että ”tarpeellisuuden” vaatimusta ei täytetä pelkästään sisällyttämällä sopimukseen käsittelystä määräävä lauseke. Rekisterinpitäjän olisi voitava osoittaa, kuinka rekisteröidyn kanssa tehdyn kyseisen sopimuksen pääsisältöä ei voida tosiasiallisesti panna täytäntöön, ellei kyseessä olevia henkilötietoja käsitellä¹⁵.

3.3 Ehdotuksen vuorovaikutus digimarkkinasäädöksen ja datahallintosäädöksen kanssa

29. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että ehdotuksella pyritään **täydentämään**¹⁶ ehdotusta **digimarkkinasäädökseksi**¹⁷ ja datahallintosäädöstä¹⁸.

¹⁴ Henkilötietojen osalta on selvennettävä, minkälainen tietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen koskeva parannettu oikeus on.

Jos tätä oikeutta käyttää yritys, kyse olisi valmistajan / datan haltijan kaupallisesta velvoitteesta antaa yritykselle pääsy dataan edellyttäen, että kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen ehdot ja rajoitukset täytetään, eikä ”oikeudesta” siirtää henkilötietoja ja käsitellä niitä.

¹⁵ Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeet 2/2019 yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan perusteella tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä rekisteröidyille tarjottavien verkkopalvelujen yhteydessä, versio 2.0, annettu 8.10.2019.

¹⁶ Ehdotuksen perustelut, sivut 4 ja 5.

¹⁷ COM(2020) 842 final.

¹⁸ [COM\(2020\) 767 final](#).

30. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että **digimarkkinasäädöksen nojalla portinvartijoiksi nimetyt yritykset** eivät ole ehdotuksen nojalla datan yhteiskäytön edellytykset täyttäviä **kolmansia osapuolia**¹⁹.
31. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että ehdotuksessa **ei selvennetä vuorovaikutusta** datan yhteiskäyttöön liittyvien **digimarkkinasäädöksen joidenkin keskeisten säännösten kanssa**. Tämä koskee erityisesti digimarkkinasäädöksen 6 artiklan 1 kohdan h²⁰ ja i²¹ alakohtaa. Tämän osalta Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat yhdenmukaistamaan ehdotuksen lainsäätäjien sopiman digimarkkinasäädöksen lopullisen tekstin kanssa.
32. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat erityisesti, että tiettyjä rajoituksia, joita sovelletaan **saataville annettaviin datatyypeihin**, esimerkiksi digimarkkinasäädöksen 6 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuun (verkkohakujen) hakukysely-, klikkaus- ja näkymädataan, jotka annetaan saataville anonymisoituna²², olisi myös soveltuvin osin sovellettava virtuaaliavustajille tehtyihin kyselyihin liittyvän datan yhteiskäytön yhteydessä.
33. Datahallintosäädöksen osalta Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että ehdotuksessa on datan haltijasta **eri määritelmä** kuin datahallintosäädöksessä²³, mikä voi saada aikaan oikeudellista epävarmuutta. Ehdotuksen määritelmää 'datan haltijasta' pitäisi myös selkeyttää entisestään²⁴.
34. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että ehdotuksen artiklaosassa olisi täsmennettävä, voiko 'datan vastaanottaja'²⁵ olla datahallintosäädöksessä tarkoitettu **'datan jakamispalvelujen tarjoaja'**²⁶ (tai datan välityspalvelujen tarjoaja²⁷), ja millä ehdoin. Johdanto-osan 35 kappaleessa viitataan tapaukseen, jossa kolmas osapuoli on datahallintosäädöksessä tarkoitettu datan välityspalvelujen tarjoaja, ja täsmennetään, että **tässä**

¹⁹ Ehdotuksen 5 artiklan 2 kohta.

Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat myös, että 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti mikro- tai pienyritysten tarjoamien tuotteiden käytön tai niihin liittyvien palvelujen käytön tuloksena tuotettu data jää tietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen koskevan parannetun oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle.

²⁰ Digimarkkinasäädöstä koskevan ehdotuksen 6 artiklan 1 kohdan h alakohta, jossa vaaditaan portinvartijoita muun muassa tarjoamaan loppukäyttäjille välineitä, joilla helpotetaan tietojen siirrettävyyttä yleisen tietosuojasetuksen mukaisesti, muun muassa tarjoamalla jatkuva ja reaaliaikainen pääsy tietoihin. Huom. tämän asiakirjan laatimisen aikana 1. huhtikuuta 2022 ei ole vielä julkisesti saatavilla olevaa jäljennöstä kompromissitekstistä (toisin kuin datahallintosäädöksestä).

²¹ Digimarkkinasäädöstä koskevan ehdotuksen 6 artiklan 1 kohdan i alakohta, jossa vaaditaan portinvartijoita tarjoamaan jatkuva ja reaaliaikainen pääsy ja käyttömahdollisuus yhdistettyihin tai yhdistämättömiin tietoihin vain, jos tiedot liittyvät suoraan loppukäyttäjien toteuttamaan sellaisten tuotteiden tai palvelujen käyttöön, joita asianomainen yrityskäyttäjä tarjoaa kyseessä olevan ydinalustapalvelun kautta, ja kun loppukäyttäjä antaa suostumuksensa tällaiseen tietojen jakamiseen yleisen tietosuojasetuksen mukaisesti.

²² Ks. myös Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto 2/2021 ehdotuksesta digitaalimarkkinasäädökseksi, 10.2.2021, kohta 32, sivu 12, *portinvartijoiden on pystyttävä osoittamaan, että anonymisoidun hakukysely-, klikkaus- ja näkymädatan mahdollisia uudelleentunnistamiskejää on testattu riittävästi*.

²³ Ehdotuksessa 'datan haltijan' määritelmä on 2 artiklan 6 kohdassa ja datahallintosäädöstä koskevassa ehdotuksessa 2 artiklan 5 kohdassa.

²⁴ Ilmaisun "tuotteen ja siihen liittyvien palvelujen teknisen suunnittelun kautta" merkitystä on ehkä täsmennettävä.

²⁵ Ehdotuksen 2 artiklan 7 kohdan määritelmän mukaisesti.

²⁶ 'datan välityspalvelujen tarjoaja' neuvoston kompromissitekstissä, vain virkakäyttöön, 10.12.2021 [tarkistettava ja päivitettävä, kun/jos julkinen versio on saatavilla].

²⁷ Ks. datahallintosäädöstä koskevan ehdotuksen 9 artikla.

tapauksessa sovelletaan datahallintosäädöksessä säädettyjä rekisteröityä koskevia suojatoimia. Ehdotuksen johdanto-osan 35 kappaleen sisältöä ei kuitenkaan toisteta ehdotuksen artiklaosan säännöksessä. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat **täsmentämään** datahallintosäädöksessä olevat rekisteröityä koskevat **erityiset suojatoimet**, joita sovellettaisiin, kun datan haltijat jakavat dataa ehdotuksen mukaisina välittäjinä toimiville kolmansille osapuolille. Edellä kohdassa 3.2 esitettyjen huomautusten mukaisesti ehdotuksessa pitäisi myös täsmentää, että näillä suojatoimilla **täydennetään** yleisessä tietosuoja-asetuksessa sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivissä²⁸ esitettyjä suojatoimia, ja etenkin kyseisen direktiivin mukaisesti vaatimusta loppukäyttäjän suostumuksesta kolmannen osapuolen toteuttamalle tietojenkäsittelylle.

3.4 Yleiset säännökset (ehdotuksen I luku)

3.4.1 1 artikla: Kohde ja soveltamisala

35. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että erittäin laajojen käsitteiden käytön vuoksi myös soveltamisala on erittäin laaja ja sitä kannattaisi selkeyttää. Tällaisia käsitteitä ovat esimerkiksi 'tuote' ja 'siihen liittyvä palvelu' 1 artiklan 1 kohdassa.²⁹
36. Ehdotuksen 1 artiklan 4 kohdassa todetaan, että asetus ei vaikuta unionin ja kansallisiin säädöksiin, joissa säädetään datan yhteiskäytöstä sekä datan saatavuudesta ja käytöstä rikosten ennalta estämistä, tutkintaa, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia varten tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/784 ja digitaalista todistusaineistoa koskevat ehdotukset [COM(2018), 225 ja 226] eikä se vaikuta direktiivin (EU) 2015/849 ja asetuksen (EU) 2015/847 asiaankuuluviin säännöksiin. Ehdotus ei vaikuta myöskään jäsenvaltioiden toimivaltaan, joka koskee unionin oikeuden mukaisia yleiseen turvallisuuteen, puolustukseen ja kansalliseen turvallisuuteen, tulli- ja verohallintoon sekä kansalaisten terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä toimia.
37. Epäselvää kuitenkin on, onko ehdotuksen 1 artiklan 4 kohdalla mitään merkityksellistä vuorovaikutusta kyseisten asetusten ja kyseisen direktiivin kanssa. Sen toteaminen, että ehdotus ei vaikuta näihin säädöksiin, ei tarkoita, etteikö ehdotuksen mukaisia tietojenkäsittelytoimia voitaisi käyttää näiden säädösten tarkoituksia varten. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat täsmentämään entisestään mahdollisia vuorovaikutuksia edellä mainittujen oikeudellisten kehysten kanssa³⁰.

3.4.2 2 artikla: Määritelmät

38. Ehdotuksen 2 artiklan 1 kohdassa annettu 'datan' määritelmä voisi kyseessä olevan datan luonteen mukaan sisältää myös henkilötiedot. Se tarkoittaisi, että ehdotusta voidaan soveltaa yleisen tietosuoja-asetuksen rinnalla. Ehdotuksessa datan käsitettä käytetään epämääräisesti viittaamaan henkilötietoihin ja muuhun dataan kuin henkilötietoihin, mikä voi aiheuttaa hämmennystä. Esimerkiksi johdanto-osan 24 kappaleen viittauksesta datan haltijoiden mahdollisuuteen käyttää käyttäjän tuottamaa dataa sopimuksen perusteella ei käy ilmi, minkä tyyppistä dataa siinä

²⁸ Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohta.

²⁹ Ks. tietosuojatyöryhmän 16.9.2014 antama lausunto 8/2014 esineiden internetin viimeaikaisesta kehityksestä.

³⁰ Ks. myös ehdotuksen V luvun mukaisesta julkisen sektorin elinten ja unionin toimielinten, virastojen tai elinten tietojen saatavuutta ja käyttöä koskevan lausunnon kohta 3.7.

tarkoitetaan. Jos tässä esimerkissä tarkoitetaan myös henkilötietoja, se on puutteellinen rekisterinpitäjien yleisen tietosuojasetuksen mukaisten velvoitteiden kannalta, ja sitä voitaisiin siksi tulkita helposti väärin.

39. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat siksi, että lainsäätäjät täydentävät ehdotuksen 2 artiklaa määritelmillä 'henkilötiedoista' (sellaisena kuin ne on määritelty yleisessä tietosuojasetuksessa) ja 'muusta datasta kuin henkilötiedoista'. Samaan tapaan Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat lisäämään 'rekisteröidyn' ja 'suostumuksen' määritelmät ehdotuksen 2 artiklaan, koska näitä käsitteitä käytetään usein ehdotuksessa ja johdanto-osan kappaleissa. Ehdotuksen 2 artiklan 5 kohdassa 'käyttäjä' määritetään oikeushenkilöksi tai luonnolliseksi henkilöksi, joka omistaa, vuokraa tai liisaa tuotteen tai vastaanottaa palvelua. Selvyyden vuoksi ja jotta yksityishenkilöiden vaikutusmahdollisuuksia heidän henkilötietojensa suhteen voitaisiin tosiasiallisesti lisätä, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että tähän määritelmään lisätään "ja rekisteröity" (ja sisällytetään siihen rekisteröidyn määritelmä niin, että sillä on sama merkitys kuin yleisessä tietosuojasetuksessa) sekä erotetaan selkeästi toisistaan tilanteet, joissa käyttäjä on rekisteröity, tilanteesta, jossa käyttäjä ei ole rekisteröity.

3.5 Yritysten ja kuluttajien välinen sekä yritysten välinen datan yhteiskäyttö (ehdotuksen II luku)

40. Ehdotuksen II luku liittyy tuotteiden tai niihin liittyvien palvelujen käytön tuloksena tuotettuun dataan. Ehdotuksessa määritellään 'tuote' *aineelliseksi irtaimeksi esineeksi, "joka saa, tuottaa tai kerää sen käyttöä tai ympäristöä koskevaa dataa ja joka pystyy välittämään dataa yleisesti saatavilla olevan sähköisen viestintäpalvelun kautta ja jonka ensisijaisena tehtävänä ei ole datan tallennus ja käsittely".* 'Tuotteeseen liittyvällä palvelulla' puolestaan tarkoitetaan *"digitaalista palvelua, mukaan lukien ohjelmistot, joka sisältyy tai on liitetty tuotteeseen siten, että tuote ei pystyisi ilman sitä suorittamaan jotain sen toiminnoista"*. Ehdotuksen 7 artiklan 2 kohdassa selvennetään lisäksi, että kun asetuksessa viitataan tuotteisiin tai niihin liittyviin palveluihin, viittauksen on katsottava kattavan myös virtuaaliavustajat³¹ siltä osin kuin niitä käytetään tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käyttämiseen tai valvontaan.
41. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että tuotteen määritelmä on osittain päällekkäin **sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun 'päätelaitteen' määritelmän** ³² **kanssa**. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdassa edellytetään tilaajan tai käyttäjän suostumusta ennen tietojen tallentamista tai tilaajan tai

³¹ Virtuaalisen avustajan määritelmä on 2 artiklan 4 kohdassa.

³² Kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla 20. kesäkuuta 2008 annetun komission direktiivin 2008/63/EY 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan 'päätelaitteella' tarkoitetaan "suoraan tai välillisesti yleisen televerkon rajapintaan liitettyä tietojen lähettämiseen, käsittelyyn tai vastaanottamiseen tarkoitettua laitetta".

Ks. myös Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeet 2/2021 virtuaalisista ääniavustajista, versio 2.0, annettu 7.7.2021, kohta 25: "Päätelaitteiden" määritelmän mukaisesti *älypuhelimet, älytelevisiot ja vastaavat esineiden internetin laitteet ovat esimerkkejä päätelaitteista*. Vaikka VVA:t itsessään ovat ohjelmistopalveluja, ne toimivat aina fyysisen laitteen, kuten älykaiuttimen tai älytelevision, kautta. **VVA:t** käyttävät sähköisiä viestintäverkkoja päästäkseen käsiksi näihin fyysisiin laitteisiin, jotka ovat sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tarkoittamia "päätelaitteita". Näin ollen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan säännöksiä sovelletaan aina, kun VVA tallentaa tietoja siihen liitettyyn fyysiseen laitteeseen tai käyttää jo tallennettuja tietoja.

loppukäyttäjän päätelaitteelle jo tallennettujen tietojen käyttämistä, ellei tällainen tallentaminen tai käyttö ole ehdottoman välttämätöntä sellaisen tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai käyttäjä on erityisesti pyytänyt. Lisäksi, jotta näiden käsittelytoimien jälkeen suoritettavat henkilötietojen käsittelytoimet, mukaan lukien päätelaitteissa olevien tietojen avulla saatujen henkilötietojen käsittely, olisivat lainmukaisia, niillä on myös oltava yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen oikeusperusta³³.

42. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat tyytyväisinä merkille ehdotuksen johdanto-osan 15 kappaleessa annetun selvennyksen. Siinä todetaan selkeästi, että ehdotuksen soveltamisalaan eivät kuuluisi sellaiset tuotteet kuin mikrotietokoneet, palvelimet, tabletit ja älypuhelimet, kamerat, verkkokamerat, äänitysjärjestelmät ja tekstiskannerit. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat kuitenkin, että ehdotuksen 2 artiklan 2 kohdassa 'tuote' määritellään niin (laajasti), että kyseiset laitteet voisivat itse asiassa kuulua ehdotuksen artiklaansa sisältyvän määritelmän soveltamisalaan. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat siksi, että 'tuotteen' määritelmää on muutettava, jotta soveltamisalan ulkopuolelle voidaan selkeästi jättää sellaiset tuotteet kuin mikrotietokoneet, palvelimet, tabletit ja älypuhelimet, kamerat, verkkokamerat, äänitysjärjestelmät ja tekstiskannerit. Tämä koskee myös ehdotuksen artiklaosaa.³⁴
43. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat tyytyväisinä merkille, että ehdotuksen 4 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jos käyttäjä ei ole rekisteröity, datan haltija saa asettaa tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käytön tuloksena tuotetut henkilötiedot käyttäjän saataville vain, jos saataville asettamiselle on asetuksen (EU) 2016/679 6 artiklan 1 kohdan mukainen pätevä oikeusperusta ja jos tarvittaessa asetuksen (EU) 2016/679 9 artiklan edellytykset täyttyvät. Koska ehdotuksessa osoitetaan tuotteiden tai niihin liittyvien palvelujen käytön tuloksensa tuotetun datan saatavuutta ja käyttöä koskeva oikeus "käyttäjille" (joka sisältää muita tahoja kuin rekisteröityjä), Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että tällainen selvennys on tärkeä tae. Koska yleisen tietosuoja-asetuksen koko 6 artiklaa sovelletaan henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuteen, **Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat kuitenkin vaihtamaan ehdotuksen 4 artiklan 5 kohdassa viittauksen yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohtaan viittaukseksi yleisen tietosuoja-asetuksen koko 6 artiklaan ja vielä yleisemmin kaikkiin tietosuojalainsäädännössä esitettyihin sääntöihin ja ehtoihin.** Koska tuotteiden tai niihin liittyvien palvelujen käytön tuloksena tuotetun datan käyttö voi myös sisältää pääsyn tilaajan tai käyttäjän päätelaitteelle tallennettuihin tietoihin, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että datan haltija antaa

³³ Ks. henkilötietojen käsittelystä verkkoon liitettyjen ajoneuvojen ja liikkumiseen liittyvien sovellusten yhteydessä annettujen Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeiden 1/2020 kohdan 41 samanlainen perustelu verkkoon liitetyistä ajoneuvoista (Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeet 1/2020). Ks. myös Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto 5/2019 sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin ja yleisen tietosuoja-asetuksen välisestä vuorovaikutuksesta, erityisesti tietosuojaviranomaisten toimivallan, tehtävien ja valtuuksien osalta.

³⁴ Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu haluavat korostaa, että toteamusta siitä, että ehdotuksen määritelmä 'tuotteesta' on osittain päällekkäinen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun 'pätelaitteen' määritelmän kanssa, ei pitäisi ymmärtää suositukseksi tarkistaa 'tuotteen' määritelmää niin, että se olisi yhdenmukainen 'pätelaitteen' määritelmän kanssa.

dataa käyttäjän saataville vain sillä ehdolla, että tarvittaessa **sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan** edellytykset täyttyvät.

44. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat, että kun sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaan tarvitaan suostumus, yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen suostumus olisi todennäköisesti riittävä oikeusperusta mille tahansa henkilötietojen käsittelylle tietojen tallentamisen jälkeen tai tilaajan tai käyttäjän päätelaitteelle jo tallennettujen tietojen käyttämiselle³⁵.
45. Samat näkökohdat pätevät siihen, kun tietoja asetetaan kolmansien osapuolten saataville yrityskäyttäjien pyynnöstä ehdotuksen 5 artiklan 6 kohdan mukaisesti. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat lisäksi, että ehdotuksen 5 artiklan 6 kohtaa yhdenmukaistetaan entisestään 4 artiklan 5 kohdan kanssa. Se tehdään säätämällä, että datan haltija asettaa tuotteen tai siihen liittyvän palvelun käytön tuloksena tuotetun datan kolmannen osapuolen saataville vain, jos kaikkia tietosuojalainsäädännössä säädettyjä edellytyksiä ja sääntöjä noudatetaan ja jos saataville asettamiselle on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen pätevä oikeusperusta ja jos tarvittaessa yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan edellytykset täyttyvät.
46. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto korostavat siksi sen varmistamista, että **kun henkilötiedot ovat muiden käyttäjien kuin rekisteröityjen saatavilla ja nämä käyttävät ja jakavat henkilötietoja, sen on tapahduttava täysin yleisen tietosuoja-asetuksen ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin kaikkien velvoitteiden mukaisesti**. Tämä koskee muun muassa ilmoittamista rekisteröidyille siitä, että heidän henkilötietonsa ovat rekisterinpitäjien saatavilla, sekä sitä, että rekisterinpitäjät helpottavat rekisteröidyn oikeuksien käyttöä.
47. Etenkin ehdotuksen **3 artiklan 1 kohta** ja 4 artiklan 1 kohta huomioon ottaen Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että **tietojen minimoinnin** edistämiseksi tuotteet olisi suunniteltava siten, että **rekisteröidyille** tarjotaan (riippumatta siitä, millä oikeudellisella nimikkeellä laitetta käytetään) mahdollisuus **käyttää ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvia tuotteita, erityisesti kehojen internetin (IoB) ja esineiden internetin (IoT) laitteita anonymisti** tai ainakin mahdollisimman vähän yksityisyyttä loukkaavalla tavalla. Datan haltijoiden olisi myös rajoitettava mahdollisimman paljon laitteesta lähtevän datan määrää (esim. anonymisoimalla datan)³⁶. Tämä näkökohta olisi täsmennettävä ehdotuksessa selkeästi, jotta rekisteröidyt voivat valvoa paremmin omia henkilötietojaan. **Ehdotuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa** viitataan veloitteeseen antaa käyttäjälle tietoa tuotteen käytön tuloksena todennäköisesti tuotettavan datan luonteesta ja määrästä. Sen ei pitäisi tulkita vaikuttavan haitallisesti yleisen tietosuoja-asetuksen tietojen minimoinnin periaatteeseen. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat lisäksi, että 3 artiklassa pitäisi todeta selkeästi, minkä tahon/tahojen on noudatettava ehdotuksen 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa lueteltuja veloituksia. Oikeusvarmuuden vuoksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat ilmoittamaan selkeästi kustakin luetellusta veloitteesta vastaavan tahon / vastaavat tahot.

³⁵ Ks. henkilötietojen käsittelystä verkkoon liitettyjen ajoneuvojen ja liikkumiseen liittyvien sovellusten yhteydessä annettujen Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeiden 1/2020 kohta 27.

³⁶ Ks. tietosuojatyöryhmän 16.9.2014 antama lausunto 8/2014 esineiden internetin viimeaikaisesta kehityksestä.

48. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että **rekisterin pitämistä koskevien rajoitusten**, jotka ehdotuksen **4 artiklan 2 kohdassa** koskevat yritysten pääsyä dataan ja **5 artiklan 3 kohdassa** kolmansien osapuolten pääsyä dataan, ei pitäisi tulkita vaikuttavan haitallisesti yleisen tietosuoja-asetuksen velvoitteisiin henkilötietojen turvallisuudesta ja vastuuvollisuudesta. Tämä tärkeä näkökohta olisi täsmennettävä näissä säännöksissä selkeästi.
49. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat myös merkille, että ehdotuksen **5 artiklan 9 kohdan**³⁷ mukaisesti käyttäjän oikeus jakaa dataa kolmansille osapuolille ”**ei saa vaikuttaa [...] muiden tietosuojaoikeuksiin**”. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu korostavat, että tämän säännöksen **soveltamisalaa** ja merkitystä on täsmennettävä. Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää yleisen tietosuoja-asetuksen 20 artiklaa oikeudesta siirtää tiedot järjestelmästä toiseen. Jotta voidaan varmistaa **johdonmukaisuus** niiden välillä, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että johdanto-osan kappaleessa viitataan kriteereihin, joilla siirrettävyyttä koskevaa oikeutta **tasapainotetaan** Euroopan tietosuojaneuvoston tietojen siirrettävyydestä antamissa ohjeissa esitetyillä **muihin henkilöihin liittyvillä tietosuojanäkökohdilla**.³⁸
50. Ehdotuksen **6 artiklassa** täsmennetään, että kolmannet osapuolet saavat käsitellä niiden saataville 5 artiklan mukaisesti asetettua dataa vain käyttäjän kanssa sovittuihin tarkoituksiin ja käyttäjän kanssa sovituin ehdoin sekä henkilötietojen osalta noudattaen rekisteröidyn oikeuksia, ja niiden on poistettava data, kun sitä ei enää tarvita sovittuun tarkoitukseen. Lisäksi 6 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetään, että kolmas osapuoli ei saa käyttää saamaansa dataa rekisteröityjen profilointiin, paitsi jos se on tarpeen käyttäjän pyytämän palvelun tarjoamiseksi. Koska käyttäjä voi olla muu taho kuin rekisteröity, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat, että on tärkeää varmistaa, että **kaikessa henkilötietojen lisäkäsittelyssä noudatetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohtaa, sekä nimenomaisen profilointimahdollisuuden osalta tarvittaessa yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan nojalla säädettyjä asiaankuuluvia velvoitteita**. Jos kyse on erityisten henkilötietoryhmien (esim. terveyttä tai sukupuolielämää koskevien tietojen) käsittelystä, tarvitaan lähtökohtaisesti rekisteröidyn nimenomainen suostumus, ellei voida vedota yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa olevaan muuhun kieltoa koskevaan poikkeukseen. Jos sovelletaan sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohtaa, tietoja pitäisi käsitellä vain tilaajan tai käyttäjän suostumuksella, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä tilaajan tai käyttäjän erityisesti pyytämän tietoyhteiskuntapalvelun tarjoamiseksi³⁹.
51. On vältettävä mahdollista tulkintaa, jonka mukaan vain ne tietosuojasäännöt, joissa viitataan rekisteröityjen oikeuksiin (yleisen tietosuoja-asetuksen III luku), ovat asiaankuuluvia kolmansien osapuolten ehdotuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti tekemää henkilötietojen käsittelyä koskevien velvoitteiden kannalta. Tämän ja oikeusvarmuuden vuoksi sekä lausunnon kohdassa 43 ja 45 suositellun mukaisesti Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat täydentämään 6 artiklan 1 kohdan sanamuotoa, jossa viitataan yleiseen tietosuoja-asetukseen ”sekä henkilötietojen osalta noudattaen rekisteröidyn oikeuksia”, ja korvaamaan sen seuraavasti: ”sekä

³⁷ Ehdotuksen 4 artiklassa olisi oltava samanlainen säännös 4 artiklan 1 kohdan osalta.

³⁸ Ks. tietosuojatyöryhmän (Euroopan tietosuojaneuvoston vahvistamat) ohjeet tietojen siirrettävyyttä koskevasta oikeudesta, s. 11–12.

³⁹ Ks. myös Euroopan tietosuojaneuvoston ohjeet henkilötietojen käsittelystä verkkoon liitettyjen ajoneuvojen ja liikkuamiseen liittyvien sovellusten yhteydessä, versio 2.0, annettu 9.3.2021, kohta 15.

silloin, kun kaikkia tietosuojalainsäädännössä edellytyksiä ja sääntöjä noudatetaan, erityisesti silloin, kun on olemassa 6 artiklan mukainen pätevä oikeusperusta ja tarvittaessa kun yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan edellytykset täyttyvät, sekä henkilötietojen osalta noudattaen rekisteröidyn oikeuksia”.

52. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuvat myönteisesti 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa kolmannelle osapuolelle asetettuun kieltoon pakottaa, harhauttaa tai manipuloida käyttäjää millään tavoin ⁴⁰ . Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu pitävät myös myönteisenä viittausta johdanto-osan 34 kappaleen niin sanottuun harhauttavaan suunnitteluun. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat kuitenkin, että päätöksentekoon mahdollisesti vaikuttavat tekijät voivat olla erilaisia sen mukaan, onko käyttäjä myös rekisteröity vai ei. **Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat siksi tekemään täysin selväksi, että ehdotuksen 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa kielletään kaikenlainen rekisteröityjen pakottaminen, harhauttaminen tai manipulointi** (riippumatta siitä, onko käyttäjä myös rekisteröity).
53. Samat näkökohdat pätevät ehdotuksen 6 artiklan 2 kohdan b alakohtaan: kolmannen osapuolen ei saa antaa käyttää saamaansa dataa luonnollisten henkilöiden profilointiin, ellei se ole tarpeen rekisteröidyn pyytämän palvelun tarjoamiseksi. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat lisäksi, että kolmannen osapuolen käyttäjän (joka voi olla muu taho kuin rekisteröity) pyynnöstä tarjoamaa ”palvelua” ei määritellä ehdotuksessa. Siksi on mahdollista, että tällaiset ”palvelut” voisivat sisältää vakavaa puuttumista yksityishenkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin tai niillä voisi muutoin olla merkittävä vaikutus asianomaisiin henkilöihin.
54. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto suosittelevat siksi, että ehdotukseen sisällytetään selkeät rajat tai rajoitukset sellaisten henkilötietojen käytölle, jotka saadaan, kun tuotetta tai palvelua käyttää mikä tahansa muu taho kuin rekisteröity (joko ”käyttäjänä”, ”datan haltijana” tai ”kolmantena osapuolena”). Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa kyseessä olevan datan perusteella voidaan todennäköisesti tehdä tarkkoja päätelmiä rekisteröityjen yksityiselämästä tai ne aiheuttaisivat muutoin suuria riskejä kyseessä olevien henkilöiden oikeuksille ja vapauksille.
55. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto kehottavat erityisesti ottamaan käyttöön rajat sellaisten henkilötietojen käytölle, jotka saadaan tuotteen tai siihen liittyvien palvelujen käyttämisestä suoramarkkinointiin tai mainontaan, työntekijöiden seurantaan, luottopisteytykseen tai sairausvakuutusta koskevan kelpoisuuden määrittämiseen tai vakuutusmaksujen laskemiseen tai muuttamiseen. Tämä suositus ei rajoita muita rajoituksia, jotka voivat olla tarpeen esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, erityisesti alaikäisten, suojelemiseksi tai tiettyjen henkilötietoryhmien erityisen arkaluonteisuuden vuoksi (esim. lääkinnällisen laitteen käyttöä koskevat tiedot) ja unionin tietosuojalainsäädännön tarjoamien suojatoimien vuoksi.
56. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat yleisenä periaatteena lisäksi siitä, että myös rekisterinpitäjänä toimivaan kolmanteen osapuoleen sovelletaan tietojen minimoinnin periaatetta ja että anonymisointitekniikoita pitäisi käyttää aina, kun se on mahdollista.

⁴⁰ Kuten täsmennetään johdanto-osan 34 kappaleessa, jossa viitataan niin sanottuun harhauttavaan suunnitteluun.

Tietojen minimointia koskevan periaatteen noudattaminen on erityisen tärkeää, kun tiedoista voi paljastua ihmisen yksityiselämään liittyviä intiimejä näkökohtia⁴¹.

3.6 Datan saataville asettamiseen lakisääteisesti velvoitettujen datan haltijoiden velvoitteet ja datan saatavuutta ja käyttöä yritysten välillä koskevat ehdot (ehdotuksen III ja IV luku)

57. Ehdotuksen III luvussa käsitellään edellytyksiä, joilla data asetetaan saataville, kun datan haltijalla on velvollisuus asettaa data sen vastaanottajan saataville, sekä siitä annettavaa korvausta, kuten luvussa II tai muussa unionin tai jäsenvaltion lainsäädännössä.
58. Tämän osalta ehdotuksen 8 artiklassa ei säädetä rekisteröidyn roolista eikä viitata rekisteröityyn, koska datan yhteiskäyttöä koskevat ehdot ja edellytykset on määritettävä datan haltijan ja datan vastaanottajan välisessä sopimuksessa. Tapauksissa, joissa käyttäjä on muu taho kuin rekisteröity, rekisteröity ei kuulu ehdotuksen mukaiseen sopimukseen. Tämä voi vaarantaa vakavasti tietosuojaoikeuksien vaikuttavuuden. Muita riskejä tässä yhteydessä voi aiheutua välityspalveluista ja datan välittämisestä, jotka voivat liittyä dataan, joka on alun perin voitu katsoa tiettyjen rekisteröityjen muuksi dataksi kuin henkilötiedoiksi⁴².
59. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu korostavat joka tapauksessa, että SEUT-sopimuksen 16 artiklan 1 kohdassa ja perusoikeuskirjan 8 artiklassa vahvistettu oikeus henkilötietojen suojaan on jokaisen luonnollisen henkilön luovuttamaton oikeus, josta ei voida luopua millään datan haltijan ja datan vastaanottajan välisellä sopimuksella⁴³.
60. Ehdotuksen 8 artiklan 3 kohdan mukaan datan haltija ei saa syrjiä ”keskenään vertailukelpoisia datan vastaanottajaryhmiä”, ja ehdotuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaan datan haltija ei saa asettaa dataa sen vastaanottajan saataville yksinoikeudella. Näillä velvoitteilla ei kuitenkaan pitäisi heikentää rekisteröityjen tiedollista itsemääräämisoikeutta, jonka mukaan heillä on oikeus syrjiä henkilötietojensa vastaanottajia (erityisesti, kun he antavat suostumuksen käsittelylle, esimerkiksi jos sovelletaan sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohtaa tai käsittely perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaiseen suostumukseen). Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat siksi laatimaan sanamuodon, jolla edistetään tehokkaasti sitä, että datan haltijat ja datan vastaanottajat noudattavat yleistä tietosuoja-asetusta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat erityisesti, että johdanto-osan 41 kappaleessa annettu selvennys, jonka mukaan nämä velvoitteet eivät rajoita yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamista, sisällytetään itse 8 artiklan tekstiin.

⁴¹ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston 18. marraskuuta 2021 digipalvelupaketista ja datastrategiasta annettu lausunto, jossa korostetaan sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietosuoja koskevan velvoitteen merkitystä, sillä se on erityisen merkityksellinen niin sanottujen verkkoon liitettyjen esineiden (esim. esineiden internetin tai kehojen internetin) yhteydessä asianomaisten henkilöiden perusoikeuksille ja -vapauksille aiheutuvien merkittävien riskien vuoksi.

⁴² Mitä enemmän muuta dataa kuin henkilötietoja yhdistetään muihin saatavilla oleviin tietoihin, sitä suuremmaksi rekisteröityjen uudelleentunnistamisen riski kasvaa. Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto 3/2021 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisesta datahallinnosta (datahallintosäädös), sivu 16.

⁴³ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto digipalvelupaketista ja datastrategiasta, annettu 18.11.2021, sivu 6.

61. Ehdotuksen 9 artiklan mukaan datan haltijan kolmansilta osapuolilta vaatimien korvausten on oltava kohtuullisia, ja pk-yritysten osalta korvaus ei saa olla suurempi kuin datan asettamisesta saataville aiheutuvat kustannukset, ellei alakohtaisissa lainsäädännöissä toisin säädetä.
62. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat vahvasti poistamaan datan saataville asettamiseen liittyviä korvauksia koskevasta ehdotuksen 9 artiklasta kaiken epäselvyyden, joka koskee henkilötietojen yhteiskäyttöön liittyviä rahallisia toimia. Ehdotuksen johdanto-osan 42 kappaleen mukaan korvauksen pyytämistä datan asettamisesta kolmansien osapuolten saataville koskevan oikeuden *”ei pitäisi katsoa tarkoittavan maksamista itse datasta vaan mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten tapauksessa datan saataville asettamisesta aiheutuneiden kustannusten ja sen edellyttämien investointien korvaamista”*. Kun tätä kohtaa kuitenkin luetaan yhdessä johdanto-osan 46 kappaleen kanssa, se vaikuttaa päinvastoin tarkoittavan, että kun kyse on suurten yritysten välisestä datan yhteiskäytöstä tai kun datan haltija on pieni tai keskisuuri yritys ja datan vastaanottaja on suuri yritys, datan haltijan oikeuden vaatia kolmansilta osapuolilta *”kohtuullista korvausta”* voidaan katsoa kannustavan henkilötietojen muuttamiseen rahaksi.
63. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu palauttavat tämän osalta mieleen, että tietosuoja on perusoikeuskirjan 8 artiklalla taattu perusoikeus ja että henkilötietoja ei voida pitää kaupan olevana hyödykkeenä.
64. Jos osapuolet ovat eri mieltä datan saataville asettamisen ehdoista ja edellytyksistä, ehdotuksessa säädetään vaihtoehtoisista tavoista ratkaista datan haltijoiden ja datan vastaanottajien välille mahdollisesti syntyvät riidat. Ehdotuksen 10 artiklan mukaan osapuolet voivat pyytää riitojen ratkaisemiseen apua jäsenvaltioiden sertifioimilta riidanratkaisuelimiltä. Kun henkilötiedot kuitenkin asetetaan kolmansien osapuolten saataville sellaisten käyttäjien pyynnöstä, **jotka eivät ole rekisteröityjä**, rekisteröidyt jätettäisiin kokonaan heidän henkilötietojensa yhteiskäyttöä datan haltijan ja datan vastaanottajan välillä koskevien riidanratkaisumenettelyjen ulkopuolelle. Kun vielä otetaan huomioon monimutkaiset vuorovaikutukset ja päällekkäisyydet yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten rekisteröityjen oikeuksien ja ehdotuksessa esitettyjen oikeuksien ja velvoitteen välillä, olisi huomioitava se, että osapuolten päätös toimittaa riita riidanratkaisuelimen käsiteltäväksi voi haitata rekisteröityjen oikeutta tehdä kantelu valvontaviranomaiselle.
65. Yleisemmin Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat vahvasti, että todetaan selkeästi, että 10 artiklan mukaisella riidanratkaisumenettelyllä ei kavenneta yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti vahvistettuja rekisteröityjen oikeuksia ja rekisterinpitäjän käsittelyvelvoitteita. Lisäksi 10 artiklan 5 ja 9 kohtaa on muutettava sen huomioon ottamiseksi, että rekisteröityjä ei estetä käyttämästä oikeuttaan muutoksenhakuun valvontaviranomaiselta.
66. Ehdotuksessa myös kannustetaan datan haltijaa soveltamaan asianmukaisia teknisiä suojaustoimenpiteitä, myös älysopimuksia, estääkseen luvattoman pääsyn dataan ja varmistaakseen, että ehdotuksesta johtuvia oikeuksia ja velvoitteita sekä sovittuja datan saataville asettamista koskevia sopimusehtoja noudatetaan (11 artikla). Tämän osalta olisi selvennettävä, miten älysopimuksilla voidaan antaa datan haltijoille ja datan vastaanottajille riittävät takeet siitä, että toimitetun datan luvaton luovuttaminen tai käyttö estetään ja että tämän datan yhteiskäytöstä sovitut ehdot ja edellytykset täyttyvät. Jotta voidaan varmistaa yhdenmukaisuus yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklan kanssa, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu korostavat, että mikäli henkilötietoja on mukana, 11 artiklan 1 kohdassa on oltava viittaus velvoitteeseen ottaa

käyttöön asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, jotta voidaan varmistaa henkilötietojen käsittelylle aiheutuvan riskin kannalta asianmukainen turvallisuustaso.

67. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat toteamaan 11 artiklan 2 kohdassa selkeästi, että mikäli on kyse henkilötiedoista, datan haltijan lupa datan jakamiseen ei voi korvata yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista vaatimusta asianmukaisesta oikeusperustasta, tai vaihtoehtoisesti täsmentämään, että tämä lupa pätee, jos kyse on muun datan kuin henkilötietojen käsittelystä. Samaa kohtaa on muutettava lisäksi sen säätämiseksi, että mitkään datan haltijan tai käyttäjän (joka ei ole välttämättä rekisteröity) ohjeet datan vastaanottajien saataville annetun datan ja sen mahdollisten jäljennösten tuhoamisesta eivät saa rajoittaa rekisteröidyn oikeutta rajoittaa käsittelyä yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan mukaisesti.
68. Ehdotuksen 11 artiklan 3 kohdassa säädetyissä poikkeuksissa olisi täsmennettävä, miten voidaan arvioida, että a ja b alakohdassa kuvattuja tilanteita sovelletaan ja kuka arvioinnin voi tehdä. Näissä poikkeuksissa on lisäksi otettava huomioon sekä datan haltijalle aiheutuva haitta ja datan haltijan edut että ensisijaisesti haitta, joka koituu rekisteröidyille ja heidän oikeuksilleen ja eduilleen heidän yksityisyyttä ja tietosuoja koskevien oikeuksiensa osalta. Siksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että 11 artiklaan lisätään uusi kohta, jossa todetaan yksiselitteisesti, että 2 kohdan b alakohdassa sovelletaan, jos rekisteröidyille voi aiheutua haittaa tai heidän oikeuksiaan ja etujaan voidaan rajoittaa.
69. Ehdotuksen 12 artiklan 1 kohdassa viitataan datan haltijan 5 artiklan mukaiseen velvollisuuteen asettaa dataa saataville käyttäjän pyynnöstä. Sen mukaan siinä määrin kuin on kyse henkilötiedoista ja huolimatta siitä, mitä johdanto-osan 24 kappaleessa sanotaan tapauksista, joissa käyttäjä on muu taho kuin rekisteröity⁴⁴, ehdotuksen voitaisiin tulkita luovan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen oikeusperustan henkilötietojen yhteiskäytölle. Siksi olisi lisättävä asianmukaiset, konkreettiset ja tehokkaat takeet rekisteröityjen oikeuksien ja etujen suojelulle, mikäli on kyse henkilötiedoista erityisesti, jos käyttäjä ei ole rekisteröity. Kun siis otetaan huomioon monimutkaiset vuorovaikutukset ja päällekkäisyydet yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten rekisteröityjen oikeuksien ja ehdotuksessa esitettyjen oikeuksien ja velvoitteen välillä, ehdotuksen 12 artiklan 2 kohtaa olisi muutettava sen täsmentämiseksi, että mikään datan haltijoiden ja datan vastaanottajien välisessä datan yhteiskäyttöä koskevassa sopimuksessa oleva sopimusehto, jossa rekisteröityjen vahingoksi heikennetään heidän yksityisyyttä ja tietosuoja koskevien oikeuksiensa soveltamista, poiketaan siitä tai muutetaan sen vaikutusta, ei sido kyseistä osapuolta.
70. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu tuovat esiin, että ehdotuksen IV luvussa olevassa 13 artiklassa todetaan, että *”[s]opimusehto on kohtuuton, jos se on luonteeltaan sellainen, että sen käyttö poikkeaa selvästi hyvästä kauppatavasta datan saannissa ja käytössä, ja jos se on vastoin kunniallisen ja vilpittömän menettelyn periaatetta”*. Samalla tavoin kuin edellä todettiin

⁴⁴ Kun ehdotuksen johdanto-osan 5 kappaleessa todetaan, että asetusta “ei pitäisi tulkita siten, että siinä tunnustetaan tai luodaan oikeusperusta, jonka nojalla datan haltija voisi pitää hallussaan (henkilö)dataa tai saada pääsyn siihen tai käsitellä sitä...”, se näyttää olevan ristiriidassa ehdotuksen 5 artiklan kanssa, sillä siinä säädetään datan haltijan velvollisuudesta asettaa dataa saataville käyttäjän pyynnöstä, koska yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti henkilötietojen ‘käsittelyllä’ tarkoitetaan toimintaa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin, myös “tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville”. Jos johdanto-osan 5 kappale kuitenkin koskee datan haltijan omiin tarkoituksiinsa tekemää tietojen käsittelyä, se olisi esitettävä selkeästi.

yhdenmukaisuudesta yleisen tietosuoja-asetuksen määritelmien kanssa, tämä säännös ei ole riittävän selkeä, koska henkilötietojen tai muun datan kuin henkilötietojen tai molempia yhdistelevien data-aineistojen käsitteet eivät ole tekstissä selkeitä.

71. Datan saatavuus ja käyttö ovat yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyä. Kun siis käsittelyssä on mukana henkilötietoja, on sovellettava yleisen tietosuoja-asetuksen rekisterinpitäjiä ja henkilötietojen käsittelijöitä koskevia velvoitteita. Sama pätee tapauksiin, joissa on mukana molempia (eli henkilötietoja ja muuta dataa kuin henkilötietoja) yhdisteleviä data-aineistoja.
72. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat tämän vuoksi lainsäätäjiä selventämään ehdotuksessa rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden asiaankuuluvat vaatimukset ja velvoitteet henkilötietojen käsittelyssä tässä lausunnossa esitetyllä tavalla⁴⁵.

3.7 Datan saatavuus ja käyttö julkisen sektorin elimissä ja unionin toimielimissä, virastoissa ja elimissä (V luku)

73. Kun on kyse 'datan asettamisesta' julkisen sektorin elinten ja unionin toimielinten, virastojen tai elinten, jäljempänä 'julkisen sektorin elimet', saataville 'poikkeuksellisen tarpeen' perusteella (ehdotuksen V luku), Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu ovat erittäin huolissaan datan asettamisesta julkisen sektorin elinten ja unionin toimielinten, virastojen tai elinten saataville koskevan velvoitteen **lainmukaisuudesta, tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta**.
74. Ehdotuksen 14 artiklassa säädetään, että datan haltijan (pk-yrityksiä lukuun ottamatta) on pyynnöstä asetettava data sellaisen julkisen sektorin elimen tai unionin toimielimen, viraston tai elimen saataville, **joka osoittaa poikkeuksellisen tarpeen käyttää pyydettyä dataa**. Ehdotuksessa ei viitata lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin, joiden käyttöön otolla tälle velvoitteelle saadaan oikeusperusta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että ehdotuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdassa viitataan yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen⁴⁶. Samaan sävyyn ehdotuksen 15 artiklan ensimmäisen kohdan c alakohdassa viitataan yleisen edun mukaiseen tehtävään, "*josta on nimenomaisesti säädetty lainsäädännössä*". Tämä antaa ymmärtää, että ehdotuksessa pidetään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaa lainmukaisena perustana asiaankuuluvan julkisen sektorin elimen, unionin toimielimen, viraston tai elimen tekemälle käsittelylle. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat kuitenkin, että ehdotuksessa ei ole määritelty selkeästi yleistä etua koskevia asiaankuuluvia tehtäviä eikä julkisen sektorin elimiä, unionin toimielimiä, virastoja tai elimiä, joille on annettu tehtäväksi näitä yleistä etua koskevia tehtäviä. Sen sijaan ehdotuksessa esitetään useita ehtoja, joista datan haltijalle aiheutuisi lakisääteinen velvollisuus antaa henkilötietoja.
75. Ehdotuksen 17 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetään, että pyytäessään dataa 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti julkisen sektorin elimen tai unionin toimielimen, viraston tai elimen on mainittava **datan pyytämisen oikeusperusta**. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että 17 artiklan 1 kohdan d alakohdassa olisi oikeusvarmuuden vuoksi täsmennettävä, että pyynnössä on ilmoitettava selkeästi lainkohta, jossa yksiselitteisesti osoitetaan

⁴⁵ Ks. erityisesti lausunnon kohdat 39 ja 67. Ks. myös lausunnon kohdat 43, 45, 46 ja 51.

⁴⁶ Ks. myös ehdotuksen johdanto-osan 5 kappale.

yleistä etua koskeva tehtävä pyynnön tehneelle julkisen sektorin elimelle, unionin toimielimelle, virastolle tai elimelle.

76. Ehdotuksen 15 artiklassa esitetään kolme mahdollista vaihtoehtoista tilannetta, joissa datan käyttöä koskevan poikkeuksellisen tarpeen katsotaan olevan olemassa. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että vaatimus, että siitä on *"nimenomaisesti säädetty lainsäädännössä"*, olisi lisättävä ehdotuksen 15 artiklan ensimmäisen kohdan a ja b alakohtaan, koska henkilötietoja koskevaa oikeutta voidaan rajoittaa *"ainoastaan lailla"* (perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohta, kuten unionin tuomioistuimen konsolidoidussa oikeuskäytännössä vahvistetaan).
77. Rajoitusten täytyy perustua oikeusperustaan, joka on asianmukaisesti **saatavilla ja jonka seuraukset ovat ennakoitavia**. Se on myös pitänyt muotoilla **riittävän selkeästi, että jokainen voi ymmärtää sen soveltamisalan**. Tarpeellisuus- ja suhteellisuuspäätösten mukaan oikeusperustassa on myös määritettävä toimivaltaisten viranomaisten valtuuksien käytön **laajuus ja tapa**, ja siihen on liitettävä **riittävät takeet** henkilöiden suojelemiseksi mielivaltaiselta puuttumiselta⁴⁷.
78. Tällä perusteella Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat ensinnäkin, että käytön oikeuttavia **olosuhteita** ei ole yksilöity tarpeeksi suppeasti. Ehdotuksessa viitataan **"poikkeukselliseen tarpeeseen"**, joka oikeuttaisi datan pyytämisen **"yleisen hätätilan"** (joka on määritelty laajasti⁴⁸) vuoksi. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että johdanto-osan 57 kappaleessa täsmennetään, että se, onko kyseessä yleinen hätätila, määritetään jäsenvaltioissa tai asiaankuuluvissa kansainvälisissä järjestöissä noudatettavien menettelyjen mukaisesti. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat sisällyttämään tämän tärkeän täsmennyksen ehdotuksen artiklaosaan. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat lisäksi, että **lainsäätäjän on määritettävä paljon tiukemmin hätätilaa tai poikkeuksellista tarvetta koskevat oletukset**. Ehdotuksen 2 artiklan 10 kohdan määritelmää 'yleisestä hätätilasta' olisi siksi muutettava niin, että siinä rajataan selkeämmin, missä tilanteissa olisi kyse yleisestä hätätilasta.
79. Ehdotuksen 15 artiklan ensimmäisen kohdan c alakohdan tilanteessa esitetään itse asiassa kaksi hyvin erilaista tapausta: ensimmäisessä datan käyttöoikeus myönnettäisiin yleisen edun mukaisen tehtävän hoitamiseksi, toisessa datan käyttöoikeus myönnettäisiin hallinnollisen rasitteen vähentämiseksi. Ensimmäisessä tapauksessa viittaaminen siihen, että saatavilla olevan datan puute estää julkisen sektorin elintä hoitamasta tiettyä yleisen edun mukaista tehtävää, on **erityisen ongelmallista**, kun otetaan huomioon vaatimukset siitä, minkälainen lain, jossa säädetään perusoikeuksiin puuttumisesta, on oltava (muun muassa ennakoitava). Toisessa tapauksessa **pelkkä hallinnollisen rasitteen vähentäminen voi, hankalaa kyllä, olla tärkeämpi kuin vaikutus asianomaisten henkilöiden perusoikeuksiin ja -vapauksiin**. Se ei kuitenkaan täyttäisi vaatimusta perusoikeuksiin ja -vapauksiin puuttumisen välttämättömyydestä. Siksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan

⁴⁷ Ks. mm. EUT, C-175/20, *"SS" SIA v. Valsts ieņēmumu dienests*, ECLI:EU:C:2022:124, 83 kohta.

⁴⁸ Ehdotuksen 2 artiklan 10 kohdassa 'yleisellä hätätilalla' tarkoitetaan *"poikkeustilannetta, joka vaikuttaa haitallisesti unionin, jäsenvaltion tai sen osan väestöön ja jolla voi olla vakavia ja pitkäaikaisia vaikutuksia elinoloihin ja talouden vakauteen tai josta voi aiheutua taloudellisten resurssien merkittävä heikkeneminen unionissa tai yhdessä tai useammassa asianomaisessa jäsenvaltiossa"*.

tietosuojavaltautettu kannattavat erityisesti, että olosuhteet, joissa pyyntö voidaan tehdä, rajataan yksiselitteisesti.

80. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu huomauttavat, että **henkilötietoryhmiä**, joita julkisen sektorin elimet voivat käyttää, ei ole täsmennetty riittävästi⁴⁹. Velvollisuus toimittaa dataa voisi kuitenkin koskea myös esineiden internetin⁵⁰ ja kehojen internetin muodostavista laitteista saatavia henkilötietoja. Tällaisissa tiedoissa voi olla erityisiä henkilötietoryhmiä ja muita arkaluonteisia tietoja, kuten sijaintia koskevia tietoja, joiden perusteella olisi mahdollista tehdä intiimejä päätelmiä rekisteröidyn elämästä.
81. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu huomauttavat myös, että **rekisteröityjen takeita** ei ole selitetty ehdotuksessa riittävästi. Etenkin ehdotuksen 17 artiklan 2 kohdan c alakohdassa (joka koskee viranomaisen esittämien **datapyyntöjen sisältöä**) viitataan datan haltijan oikeutettujen tavoitteiden noudattamiseen mutta ei *rekisteröidyn* oikeuksille ja vapauksille koituihin riskeihin. Ehdotuksen 19 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan julkisen sektorin elin toteuttaa *dataa vastaanotettuaan* teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joilla turvataan rekisteröityjen oikeudet ja vapaudet. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu korostavat tämän osalta, että edellä mainitut toimenpiteet on toteutettava ennen kaikkea *dataa kerätessä* eikä datan siirtämisen jälkeen.
82. Ehdotuksen 17 artiklan 2 kohdan d alakohdassa täsmennetään, että pyyntö koskee mahdollisuuksien mukaan *muuta dataa kuin henkilötietoja*. Tähän takeeseen liittyy 18 artiklan 5 kohdan säännös, jossa todetaan, että jos pyynnön noudattaminen edellyttää henkilötietojen luovuttamista, datan haltijan on toteutettava kohtuulliset toimet datan pseudonymisoinniseksi, jos pyyntö voidaan täyttää pseudonymisoidulla datalla. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu katsovat, että 18 artiklan 5 kohtaa pitäisi muuttaa niin, että datan haltijan on pseudonymisoitava data eikä vain ”toteutettava kohtuulliset toimet”. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu kehottavat siksi lainsäätäjiä poistamaan viittaukset ”kohtuullisten toimien toteuttamiseen”, koska tämä viittaus vaikuttaa rajoittavan datan haltijan velvoitetta, ja muistuttavat, että pseudonymisointi lieventää rekisteröidyille koituvia riskejä vähentämällä käsiteltävien henkilötietojen määrää sekä mahdollisen tietosuojaloukkauksen vaikutusta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu kehottavat lainsäätäjiä ottamaan lisäksi huomioon, että datan haltijan on ehkä otettava yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti käyttöön muita asianmukaisia suojatoimia, erityisesti riittäviä teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan henkilötietojen minimointi, eheys ja luottamuksellisuus.
83. Yleisemmin Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu huomauttavat, että julkisen sektorin elimellä on **laaja harkintavalta**, kun se pyytää dataa ehdotuksen mukaisesti, koska juuri sen pyynnössä (eikä itse ehdotuksessa) täsmennetään muun muassa, mitä dataa tarvitaan (17 artiklan 1 kohdan a alakohta), ”poikkeuksellinen tarve” (b alakohta), joka määritetään vakiintuneiden menettelyjen mukaan vain, jos kyse on yleisestä hätätilasta, pyynnön tarkoitus sekä käyttötarkoitus ja käytön kesto (c alakohta).

⁴⁹ Johdanto-osan 56 kappaleessa viitataan ”yrityksen hallussa olevaan dataan”.

⁵⁰ Johdanto-osan 14 kappale.

84. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että **ehdotuksessa olisi määritettävä selkeämmin julkisen sektorin elimen valtuuksien käytön laajuus ja tapa**, jotta yksityishenkilöitä voidaan suojella mielivaltaiselta puuttumiselta⁵¹. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu palauttavat erityisesti mieleen, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön⁵² mukaisesti lainsäädännössä, joka on kyseessä olevien toimenpiteiden oikeusperusta, on säädettävä selvistä ja täsmällisistä asianomaisen toimenpiteen **laajuutta ja soveltamista** koskevista säännöistä, joissa asetetaan **vähimmäisvaatimukset**, jotta henkilöillä, joiden henkilötiedoista on kyse, on **riittävät takeet**, joiden avulla heidän henkilötietojaan voidaan tehokkaasti suojata väärinkäytön vaaroilta. Lainsäädännössä on mainittava, missä olosuhteissa ja millä edellytyksin tällaisten tietojen käsittelyä koskeva toimenpide voidaan toteuttaa, jotta taataan, että puuttuminen rajoittuu täysin välttämättömään. Näitä takeita tarvitaan erityisesti silloin, kun erityisten henkilötietoryhmien suoja on vaakalaudalla.
85. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat lisäksi, että ehdotuksen 17 artiklan 3 kohdan mukaan julkisen sektorin elimet **eivät saa asettaa dataa saataville direktiivissä (EU) 2019/1024 tarkoitettua uudelleenkäyttöä varten**. Ehdotuksen 17 artiklan 4 kohdassa kuitenkin sallitaan datan vaihtaminen julkisen sektorin elinten välillä 15 artiklassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi tai datan yhteiskäyttö kolmannen osapuolen kanssa silloin, kun julkisen sektorin elimet ovat ulkoistaneet sille ”teknisiä tarkastuksia tai muita toimintoja”. Koska 15 artiklan soveltamisala on laaja, datan, myös henkilötietojen, uudelleenkäytön rajoitusta ei ole määritelty riittävän suppeasti. Lisäksi ehdotuksen johdanto-osan 65 kappaleessa täsmennetään, että *”[j]ulkisen sektorin elinten ja unionin toimielinten, virastojen tai elinten saataville poikkeuksellisen tarpeen perusteella asetettua dataa olisi käytettävä ainoastaan siihen tarkoitukseen, johon sitä pyydettiin, paitsi jos datan saataville asettanut datan haltija on nimenomaisesti suostunut siihen, että dataa käytetään muihin tarkoituksiin”*. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu palauttavat mieleen, että jos pyyntö koskee henkilötietoja, kaikkeen käsittelyyn, joka tapahtuu muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi henkilötiedot on kerätty, sovelletaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohtaa ja/tai EU:n tietosuoja-asetuksen 6 artiklaa riippumatta mistään datan haltijan suostumuksen ilmaisusta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat siksi, että kyseisiä säännöksiä muutetaan tämän mukaisesti.
86. Ehdotuksen **21 artiklan** nojalla julkisen sektorin elimet voisivat siirtää dataa edelleen **luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille sellaisen tutkimuksen suorittamiseksi, joka liittyy tarkoitukseen, johon dataa pyydettiin**. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat, että yleisen tietosuoja-asetuksen 89 artiklan ja EU:n tietosuoja-asetuksen 13 artiklan mukaan tarvitaan **asianmukaiset suojatoimet**, joissa otetaan huomioon kyseessä olevien tietojen mahdollinen arkaluonteisuus.

⁵¹ Ks. tämän osalta Euroopan tietosuojavaltuutetun ohjeet yksityisyyttä ja henkilötietojen suojaa koskevia perusoikeuksia rajoittavien toimenpiteiden oikeasuhteisuuden arvioinnista, 19.12.2019. Niissä viitataan muun muassa seuraaviin takeisiin: ilmoitus asianomaiselle henkilölle, Euroopan unionissa säilytettävien tietojen toimittaminen, tietojen toimittaminen lopullisesti hävitettäväksi säilytysajan jälkeen. Ks. myös EUT, C-175/20, ”SS” SIA v. Valsts ieņēmumu dienests, ECLI:EU:C:2022:124, 64 kohta mutta myös 83 ja 84 kohta.

⁵² Ks. EUT, C-623/17, *Privacy International v. Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs*, ECLI:EU:C:2020:790, 68 kohta.

87. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttavat myös, että kuten Euroopan tietosuojaneuvoston lausunnossa digipalvelupaketista ja datastrategiasta todetaan, *olisi kiinnitettävä erityistä huomiota tieteellistä tutkimusta varten tehtävän käsittelyn suojatoimiin, joilla varmistetaan lainmukainen, vastuullinen ja eettinen tiedonhallinta, kuten **vaatimuksiin taustatarkistuksista** tutkijoille, joilla on saatavilla suuria määriä mahdollisesti arkaluonteisia henkilötietoja*⁵³. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat sisällyttämään nämä vaatimukset ehdotukseen.
88. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat 18 artiklan osalta, että viittausta ”alakohtaiseen lainsäädäntöön” (jossa määritellään datan saatavuutta koskevat erityistarpeet 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti) olisi täsmennettävä. Erityishuomio koskee 18 artiklan 6 kohtaa, jossa vahvistetaan 31 artiklassa tarkoitetun viranomaisen toimivalta muun muassa silloin, kun pyynnön toteuttaminen riitautetaan. Koska pyynnön esittävä viranomainen voi olla EU:n toimielin, virasto tai elin, 31 artiklan pitäisi sisältää Euroopan tietosuojavaltuutettu ja viittaus asetukseen (EU) 2018/1725. Tähän säännökseen pitäisi myös sisällyttää viittaus rekisteröidylle annettavaan ilmoitukseen pyynnöstä ja rekisteröidyn (ei vain datan haltijan) mahdollisuuteen riitauttaa pyyntö sekä hänen oikeutensa tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin pyyntöä vastaan.
89. Ehdotuksen 19 artiklasta Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että tarkoitusten laaja määritelmä heikentää myös 19 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista suojatoimea. Lisäksi tietojenkäsittelyn tarkoituksesta riippuva tietojen säilyttämisaika olisi määriteltävä selkeästi alusta alkaen.
90. Ehdotuksen 16 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että ”[j]ulkisen sektorin elimet [...] eivät saa käyttää tähän lukuun perustuvia oikeuksia suorittaakseen toimia, jotka liittyvät rikosten tai hallinnollisten rikkomusten torjumiseen, tutkimiseen, selvittämiseen ja syytteeseenpanoon, rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoon tai verotukseen tai tullitoimintaan. Tämä luku ei vaikuta sovellettavaan unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön, joka koskee rikosten tai hallinnollisten rikkomusten estämistä, tutkintaa, selvittämistä ja syytteeseenpanoa tai rikosoikeudellisten tai hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanoa taikka tulli- tai verohallintoa.” (Korostus lisätty.)
91. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat alustavasti merkille, että 16 artiklan 2 kohdan säännös ei ole yhdenmukainen 1 artiklan 4 kohdan kanssa. Sen mukaan ehdotus ja sen kaikki säännökset eivät vaikuta useisiin tietojenkäsittelytoimiin ja toimivaltuuksiin, jotka ovat osittain erilaisia kuin 16 artiklan 2 kohdassa yksilöidyt. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat lisäksi, että ehdotuksen johdanto-osan 60 kappaleessa jo vahvistetaan, että julkisen sektorin elinten ja unionin toimielinten, virastojen ja elinten olisi niiden tehtävien hoitamiseksi, jotka liittyvät rikosten ja hallinnollisten rikkomusten torjumiseen, tutkimiseen, selvittämiseen ja syytteeseenpanoon, rikosoikeudellisten ja hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanoon sekä datan keräämiseen verotuksen tai tullitoiminnan tarkoituksiin, *käytettävä alakohtaisen lainsäädännön mukaisia valtuuksiaan*.
92. Kun kuitenkin otetaan huomioon tällaisia yleistä etua koskevia tehtäviä suorittavien julkisen sektorin elinten ja unionin toimielinten, virastojen ja elinten erityinen luonne ja tehtävä, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että kyseiset tahot pitäisi sellaisenaan

⁵³ Euroopan tietosuojaneuvoston lausunto digipalvelupaketista ja datastrategiasta, annettu 18.11.2021, sivu 7.

sulkea V luvun soveltamisalan ulkopuolelle. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu katsovatkin, että kyseisten tahojen pitäisi pystyä velvoittamaan datan haltijat asettamaan dataa saataville *ainoastaan* yksinomaisesti alakohtaisen lainsäädännön nojalla annettujen toimivaltuuksien mukaisesti. Lisäksi erityisesti unionin toimielinten, virastojen ja elinten osalta Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu kehottavat yksilöimään ehdotuksen artiklaosassa yksiselitteisesti ne tahot, jotka voisivat pyytää dataa V luvun mukaisesti, ja ottamaan siinä asianmukaisesti huomioon niiden perustamissääöksissä esitetyt toimivaltuudet.

93. Kehotukset eivät vaikuta siihen, että on riittävästi täsmennettävä 2 artiklan 10 kohdan liian laajaa määritelmää 'yleisestä hätätilasta', joka oikeuttaisi datan saatavuutta koskevien valtuuksien käytön.

3.8 Muuta dataa kuin henkilötietoja koskevat suojatoimet kansainvälisissä yhteyksissä (ehdotuksen VII luku)

94. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu suhtautuvat myönteisesti ehdotuksen datan saatavuutta koskeviin säännöksiin, jotka rajoittuvat vain muuhun dataan kuin henkilötietoihin ja näyttävät toistavan yleisen tietosuoja-asetuksen 48 artiklan säännöksiä. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu huomauttavat, että ytimeltään 27 artikla koskee pääosin saatavuutta koskevia pyyntöjä eikä siirtoja. "Siirrolla" on yleisessä tietosuoja-asetuksessa nimenomainen merkitys, johon liittyy veloitteita siirtojen rajaamisesta. Jotta voidaan välttää muuhun dataan kuin henkilötietoihin liittyvä hämmennys, Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu ehdottavat, että artiklassa viitataan vain saatavuuteen ja poistetaan siitä siirron käsite.
95. Olisi myös hyödyllistä selventää ehdotuksen 27 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan välistä vuorovaikutusta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu suhtautuvat myönteisesti 27 artiklan 1 kohdan ilmaukseen, joka koskee riskiä viranomaisten pääsystä muuhun dataan kuin henkilötietoihin, jos se olisi ristiriidassa unionin lainsäädännön tai asianomaisten jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön kanssa. Säännöksen viimeinen lause "*sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 tai 3 kohdan soveltamista*" olisi tarkistettava sen selventämiseksi, että vaikka pyyntöä ei ole, 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava joka tapauksessa eli riippumatta siitä, onko kolmas maa pyytänyt pääsyä dataan. Koska pyynnöstä ei ole aina saatavilla tietoa, on tärkeää ottaa toimenpiteitä käyttöön, jotta tällainen pääsymahdollisuus voidaan estää. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu epäilevät myös, että 1 kohdan sana "kohtuudella" vähentää toimenpiteiden vaikutusta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu ehdottaisivat sanan "kohtuudella" poistamista, jotta kyseisten toimenpiteiden tehokkuus voidaan varmistaa, tai sen vaihtamista pakottavampaan käsitteeseen, kuten "pakollisesti".
96. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu huomauttavat myös, että ehdotuksen 27 artiklan 3 kohdan mukaan datankäsittelypalvelujen tarjoajat, jotka saavat kolmannen maan tuomioistuimelta tai hallintoviranomaiselta päätöksen unionissa olevan muun datan kuin henkilötietojen siirtämisestä tai niihin pääsystä, voivat pyytää ehdotuksen mukaisesti toimivaltaisten elinten tai viranomaisten lausuntoa määrittääkseen, täytyvätkö pääsyä koskevat edellytykset. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu suhtautuvat myönteisesti tähän säännökseen, jossa edellytetään toimivaltaisen viranomaisen kuulemista erityistapauksissa. Säännöksessä ei kuitenkaan täsmennetä, mitä toimivaltaisen viranomaisten lausunnosta seuraa. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltautettu ehdottavat siksi, että lisätään

seuraava: *"Jos toimivaltaisten viranomaisten lausunnossa todetaan, että edellytykset eivät täyty erityisesti siksi, että päätös koskee kaupallisesti arkaluonteista dataa tai vaikuttaa unionin tai sen jäsenvaltioiden etuihin kansallista turvallisuutta tai puolustusta koskevissa asioissa, vastaanottaja ei saa myöntää pääsyä dataan."*

3.9 Täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonta (ehdotuksen IX luku)

97. Tämän asetuksen hallintoa koskevista säännöksistä Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavalvontaviranomaisten haluavat yleisenä huomiona tuoda esiin riskit, joita ehdotus aiheuttaa, koska siinä ei yhdenmukaisteta asetuksen soveltamisen valvontaa jäsenvaltioiden välillä eikä säädetä EU:n yhdenmukaisuusmekanismista, jolla voitaisiin varmistaa asetuksen yhdenmukainen soveltaminen sisämarkkinoilla. Siinä ei myöskään säädetä yhdenmukaistetuista seuraamuksista, mikä voi aiheuttaa oikeuspaikkakeinottelua.
98. Ehdotuksen 31 artiklassa säädetään, että kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen, joka on vastuussa datasäädöksen soveltamisesta ja sen täytäntöönpanon valvonnasta, ja että jäsenvaltiot voivat perustaa yhden tai useamman uuden viranomaisen tai käyttää olemassa olevia viranomaisia. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavalvontaviranomaiset tuovat esiin toiminnallisten vaikeuksien riskin, joka voi aiheutua siitä, että nimetään useampi kuin yksi toimivaltainen viranomaisten vastaamaan asetuksen soveltamisesta ja sen täytäntöönpanon valvonnasta. Euroopan tietosuojavalvontaviranomaiset ja Euroopan tietosuojaneuvosto ovat erittäin huolissaan siitä, että tällainen luonnos hallintorakenteesta aiheuttaa monimutkaisuutta ja hämmennystä sekä organisaatioille että rekisteröidyille, hajauttaa sääntelymalleja unionissa ja vaikuttaa siten seurannan ja valvonnan johdonmukaisuuteen.
99. Alakohtaisia viranomaisia koskeva 31 artiklan 2 kohdan b alakohta on melko epämääräinen, eikä siinä anneta riittäviä ohjeita ehdotuksen täytäntöönpanoa koskevien vastuiden jakamisesta toimivaltaisten viranomaisten, tietosuojaviranomaisten ja alakohtaisten viranomaisten kesken, mikä voi aiheuttaa päällekkäisyyttä ja vastuuseen liittyviä ristiriitoja. Kuluttajasuojan täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten (jotka mainitaan asetuksen johdanto-osan 82 kappaleessa sekä 36 ja 37 artiklassa) täsmällistä roolia ei esimerkiksi ole määritetty ehdotuksen IX luvussa. Eri toimivaltaisten viranomaisten valtuudet ja tehtävät olisi määritettävä selkeästi, erityisesti asetuksen eri säännösten täytäntöönpanon valvonnan kannalta. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavalvontaviranomaiset suosittelevat esimerkiksi, että lainsäätäjät määrittävät, mikä viranomainen vastaa datan saatavuutta ja käyttöä yritysten välillä koskevia kohtuuttomia ehtoja koskevan ehdotuksen IV luvun soveltamisesta ja täytäntöönpanon valvonnasta. Lisäksi ehdotuksen hallintomallin ja alakohtaisissa lainsäädännöissä säädettyjen hallintomallien välistä vuorovaikutusta (esimerkiksi terveystietoa koskevalla asetuksella perustettujen toimivaltaisten viranomaisten kanssa) olisi selvennettävä, ja se olisi esitettävä yksityiskohtaisemmin, jotta voidaan varmistaa oikeusvarmuus ja välttää sekaannuksia.
100. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavalvontaviranomaiset suhtautuvat myönteisesti tietosuojavalvontaviranomaisten nimeämiseen ehdotuksen soveltamisen seurannasta vastaaviksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi henkilötietojen suojan osalta (31 artiklan 2 kohdan a alakohta). Nimeäminen on tärkeää, jotta voidaan välttää epä johdonmukaisuus ja mahdolliset ristiriidat asetuksen ja yleisen tietosuoja-asetuksen säännösten välillä sekä säilyttää SEUT-sopimuksen 16 artiklassa ja perusoikeuskirjan 8 artiklassa vahvistettu perusoikeus henkilötietojen suojaan.

Valvontaviranomaisten toimivalta *ei kuitenkaan rajoita 1 kohdan soveltamista*. On epäselvää, miten tällainen säännös voisi vaikuttaa tietosuojavalvontaviranomaisten ja alakohtaisten viranomaisten toimivaltaan. Siksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat lainsäätäjiä muokkaamaan säännöstä, jotta kaikki monitulkintaisuus poistetaan.

101. Epäselvää on myös se, miten ehdotuksen 31 artiklan 1 kohta on vuorovaikutuksessa 31 artiklan 4 kohdan kanssa. Ehdotuksessa esitetään monia epäselviä skenaarioita. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että tällaisenaan laadittu ehdotus voisi aiheuttaa vastuuseen liittyviä ristiriitoja, monimutkaisuutta organisaatioille ja rekisteröidyille sekä valvonnan hajautumista jäsenvaltioiden kesken. Selkeyden vuoksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat siksi poistamaan ilmaisun *”Rajoittamatta tämän artiklan 1 kohdan soveltamista”* (31 artiklan 2 kohta). Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat myös vahvasti, että lainsäätäjät selkeyttävät 31 artiklan 1 ja 4 kohtaa ja esittävät selkeät säännökset toimivaltaisten viranomaisten, tietosuojaviranomaisten, alakohtaisten viranomaisten ja koordinoinnista vastaavien viranomaisten nimeämisestä, vastuiden jakamisesta näiden viranomaisten välillä ja yhteistyömekanismista. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kiinnittävät erityisesti huomiota siihen, että ehdotuksessa ei ole määritetty koordinoinnista vastaavan toimivaltaisen viranomaisen valtuuksia ja tehtäviä, ja kehottavat lainsäätäjiä korjaamaan asian.
102. Ehdotuksen 31 artiklan 3 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta varmistaa, että kyseisen artiklan 1 kohdan mukaisesti nimettyjen toimivaltaisten viranomaisten tehtävät ja valtuudet määritetään selkeästi. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että monet näistä valtuuksista ja tehtävistä ovat samanlaisia kuin yleisen tietosuojasetuksen 58 artiklan nojalla tietosuojavalvontaviranomaisille osoitetut valtuudet ja tehtävät. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat kuitenkin, että ehdotuksen 31 artiklan 3 kohdassa ei yhdenmukaisteta toimivaltaisten viranomaisten tehtäviä ja valtuuksia jäsenvaltioiden välillä eikä kyseisen säännöksen ja yleisen tietosuojasetuksen välinen vuorovaikutus ole selkeä. Lisäksi on epäselvää, miten nämä ehdotuksen 31 artiklan 3 kohdassa luetellut tehtävät ja vastuut vaikuttavat tietosuojavalvontaviranomaisten tehtäviin ja valtuuksiin, kun ne valvovat asetuksen soveltamista henkilötietojen suojan kannalta. Ehdotuksen 31 artiklan 2 kohdan alakohdasta voisi ymmärtää, että tietosuojavalvontaviranomaisten tehtävät ja vastuut ovat yleisen tietosuojasetuksen VI ja VII luvussa säädetyt. On kuitenkin epäselvää, onko uudet tehtävät ja valtuudet määrä osoittaa kyseisille viranomaisille ehdotuksen nojalla ja, jos niin on, miten se vaikuttaa tietosuojavalvontaviranomaisille yleisen tietosuojasetuksen nojalla osoitettuihin tehtäviin ja valtuuksiin. Valvonnan selkeyden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat määrittämään selkeästi tietosuojavalvontaviranomaisille tämän ehdotuksen yhteydessä suunnitellun roolin.
103. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuvat myönteisesti ehdotuksen 31 artiklan 6 kohtaan, jossa säädetään, että toimivaltaisiin viranomaisiin ei saa vaikuttaa ulkopuolelta eivätkä ne saa pyytää eivätkä ottaa ohjeita miltaan muulta taholta. Tämän säännöksen selkeyttämiseksi ja vahvistamiseksi Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat mainitsemaan ehdotuksessa nimenomaisesti toimivaltaisten viranomaisten riippumattomuuden.
104. Ehdotuksen 32 artiklan 1 kohdan mukaan luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä on oikeus tehdä valitus yksin tai tarvittaessa yhteisesti sen jäsenvaltion asianomaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle,

jossa heidän vakinainen asuinpaikkansa tai työpaikkansa taikka sijoittautumispaikkansa sijaitsee, jos he katsovat, että heidän tähän asetukseen perustuvia oikeuksiaan on loukattu, sanotun kuitenkin rajoittamatta muita hallinnollisia muutoksenhakukeinoja tai oikeussuojakeinoja.

105. Oikeus tehdä valitus 32 artiklan mukaisesti voi aiheuttaa toiminnallisia vaikeuksia, koska on epäselvää, miten luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt määrittävät, onko kyse henkilötiedoista ja mikä viranomainen on toimivaltainen valituksen käsittelyssä. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat vahvasti, että lainsäätäjä säätää selkeästä ja täsmällisestä valitusten käsittelyä koskevasta yhteistyömekanismista toimivaltaisten viranomaisten (eli tietosuojavaltaviranomaisten, alakohtaisten viranomaisten ja koordinoinnista vastaavien viranomaisten) välillä ja perustaa selkeän yhteyspisteen valituksen tekijöille. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu katsovat, että 32 artiklan 2 ja 3 kohta ovat puutteellisia eikä niissä anneta riittävästi tietoa valituksen tekijöille eikä valvontaviranomaisille. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että koordinoinnista vastaavat viranomaiset nimetään yhteyspisteiksi kaikille tähän asetukseen liittyville valituksille ja että niiden tehtävänä on jakaa valituksia asiaankuuluville muille viranomaisille. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottavat etenkin mainitsemaan nimenomaisesti, että tämä artikla ei vaikuta yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun.
106. Lisäksi on epäselvää, miten tämä säännös toimii vuorovaikutuksessa yleisen tietosuoja-asetuksen 56 artiklassa rajatylittävää käsittelyä varten säädetyn yhden luokun järjestelmän kanssa, mikäli kyse on henkilötiedoista.
107. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat lisäksi merkille, että asianomaisten luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ei ole nimenomaisia säännöksiä, jos toimivaltaisille viranomaisille tehdystä valituksesta ei seuraa toimia. Myöskään toimivaltaisten viranomaisten tämän ehdotuksen nojalla tekemistä päätöksistä ei ole säännöksiä. Tämä voi saada aikaan rinnakkaisia ja epäyhdenmukaisia järjestelmiä yleisen tietosuoja-asetuksen (jonka osalta on säädetty oikeudesta tehokkaihin oikeussuojatoimiin) ja ehdotuksen täytäntöönpanon valvonnan välillä.
108. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että ehdotuksen johdanto-osan 82 kappaleessa sekä 36 ja 37 artiklassa säädetään mahdollisuudesta hyödyntää EU:n kuluttajasuojan yhteistyöverkkomekanismia ja mahdollistaa edustajakanteet muuttamalla asetuksen (EU) 2017/2394 liitteitä ja direktiiviä (EU) 2020/1828. On epäselvää, miten ja missä määrin kuluttajasuojan yhteistyöverkkomekanismi toimii vuorovaikutuksessa tämän artiklan valituksen tekemistä koskevan oikeuden kanssa.
109. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat 33 artiklan osalta, että ehdotuksessa ei yhdenmukaisteta ehdotuksen rikkomisista johtuvia seuraamuksia (eikä täsmennetä loukkauksia, joista on määrättävä seuraamuksia, ehdotuksen säännösten rikkomisesta määrättävä sakkoihin eikä kyseisten seuraamusten soveltamiseen toimivaltaisia viranomaisia tai elimiä). Epäselvää esimerkiksi on, mikä viranomainen on vastuussa 5 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanon valvonnasta ja miten. Kohdassa kielletään portinvartijoita toimimasta kolmantena osapuolena, jolle käyttäjä voi jakaa tietojaan. Myös sovellettavat seuraamukset jäävät epäselviksi. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että lainsäätäjät selventävät ehdotuksen ja digimarkkinasäädöksen välistä vuorovaikutusta tämän säännöksen täytäntöönpanon valvonnassa ja sovellettavissa seuraamuksissa.

110. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu panevat merkille, että tämä säännös rajoittaa ehdotuksen täytäntöönpanokelpoisuutta (mahdollisuutta määrätä yhdenmukaistettuja seuraamuksia) ja voi myös aiheuttaa oikeuspaikkakeinottelua lievempiä seuraamuksia soveltavaan jäsenvaltioon. Näin se haittaa ehdotuksen julki lausuttua tavoitetta varmistaa datasta saatavan arvon oikeudenmukainen jakaminen datatalouden toimijoiden kesken.
111. Ehdotuksen 34 artiklan osalta Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelevat, että komissio kuulee Euroopan tietosuojaneuvostoa, kun se laatii ja suosittelee e-sitovia mallisopimusehtoja, jotka koskevat datan saatavuutta ja käyttöä, kun on kyse henkilötiedoista.
112. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat myös, että ehdotuksessa ei ole EU:n yhteistyökehystä. Kun otetaan huomioon ehdotuksen vaikutus jäsenvaltioissa ja sen rajatylittävän käsittelyn suuri määrä, joka voi kuulua asetuksen soveltamisalaan, on melko yllättävää, että ehdotuksessa ei säädetä selkeästä EU:n yhteistyömekanismista, jolla voitaisiin varmistaa sen yhdenmukainen soveltaminen jäsenvaltioissa (erityisesti valitusten käsittelyn osalta ja ottaen huomioon eri alakohtaisten toimivaltaisten viranomaisten mahdollinen osallistuminen). Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu toteavat, että ehdotuksen 31 artiklan 3 kohdan f alakohta on tämän osalta puutteellinen, ja suosittelevat, että lainsäätäjät laativat selkeät säännöt osallistuvien eri viranomaisten välisen yhteistyön helpottamiseksi.
113. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuvat myönteisesti kansallisten tietosuojaviranomaisten nimeämiseen ehdotuksen soveltamisen valvonnasta vastaaviksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi henkilötietojen suojelun osalta ja pyytävät lainsäätäjiä myös nimeämään kansalliset tietosuojaviranomaiset ehdotuksen mukaisiksi koordinoinnista vastaaviksi toimivaltaisiksi viranomaisiksi.
114. Tietosuojaviranomaisilla on erityisesti sekä oikeudellista että teknistä asiantuntemusta tietojenkäsittelyn vaatimusten noudattamisen valvonnasta, ohjeiden antamisesta digitaalian toimijoille ja rekisteröidyille sekä keskinäistä sääntelyä koskevan mekanismin käytöstä, minkä vuoksi ne ovat digitaalisen sääntely-ympäristön ytimessä.
115. Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto katsovat lisäksi, että tietosuojaviranomaisilla olisi oltava hallitseva rooli ehdotuksen hallintorakenteessa, koska yleistä tietosuojaa asetusta sovelletaan, kun tietojoukossa olevat henkilötiedot ja muu data kuin henkilötiedot liittyvät erottamattomasti toisiinsa, Lainsäätäjien olisi varmistettava, että hallinnossa näkyy se, että SEUT-sopimuksen 16 artiklassa ja perusoikeuskirjan 8 artiklassa vahvistettu henkilötietojen suojaa koskeva perusoikeus on etusijalla. Siinä on myös säilytettävä tietosuojaviranomaisten riippumattomuus.
116. Muiden koordinoinnista vastaavien toimivaltaisten viranomaisten kuin tietosuojaviranomaisten nimeäminen voisi vaikuttaa yleisen tietosuojaa-asetuksen säännösten soveltamisen valvonnan yhdenmukaisuuteen ja aiheuttaa todellisia hankaluuksia digitaalian toimijoille ja rekisteröidyille.
117. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttavat, että Euroopan tietosuojavaltuutettu mainitaan vain ehdotuksen 33 artiklan 4 kohdassa, jossa viitataan seuraamuksiin (julkisten elinten datan saatavuutta koskevista rikkomisista, V luku), eikä sitä luetella ”toimivaltaisena viranomaisena” ehdotuksen 31 artiklassa. Kun otetaan huomioon Euroopan tietosuojavaltuutetun **valvontatehtävä** Euroopan unionin toimielinten, elinten ja virastojen

tietosuojaviranomaisena ja se, että jotkin Euroopan unionin toimielimet, elimet ja virastot voivat myös toimia tässä ehdotuksessa tarkoitettuna käyttäjänä tai datan haltijana, **Euroopan tietosuojavaltuutettu ja Euroopan tietosuojaneuvosto kehottavat sisällyttämään 31 artiklan 2 kohdan a alakohtaan viittauksen Euroopan tietosuojavaltuutettuun koko ehdotuksen valvonnasta vastaavana toimivaltaisena viranomaisena siltä osin kuin se koskee unionin toimielimiä, elimiä ja laitoksia.** Lisäksi olisi selvennettävä, että tarvittaessa sovelletaan soveltuvin osin asetuksen (EU) 2018/1725 62 artiklaa.

Brysselissä 4. toukokuuta 2022

Euroopan tietosuojaneuvoston puolesta

Puheenjohtaja

(Andrea Jelinek)

Euroopan tietosuojavaltuutetun puolesta

Euroopan tietosuojavaltuutettu

(Wojciech Wiewiorowski)